

Jonge vaders

Nederlands onderzoek

Bron : www.jarabee.nl/jongevaders.htm

Jong vader' is het resultaat van een onderzoek, gedaan onder jonge vaders in de gemeente Hengelo. Dit gebeurde in opdracht van Alice Hammink, Jarabee jeugdzorg in Twente en in samenwerking met Saxion Hogeschool Enschede.

JONGE VADERS

EEN ONDERZOEK ONDER JONGE VADERS IN HENGELO

Voorwoord

Inleiding

1. Vraag-, probleem- en doelstellingen

2. De doelgroep

3. Methode van onderzoek

4. Theoretisch Kader

5. Uitkomsten

6. Conclusies

7. Aanbevelingen

8. Nawoord

9. Literatuur

Bijlage 1 vragenlijst

Bijlage 2 postbus 51 informatie

VOORWOORD

'Jong vader' is het resultaat van een onderzoek, gedaan onder jonge vaders in de gemeente Hengelo. Dit gebeurde in opdracht van Alice Hammink, Jarabee jeugdzorg in Twente en in samenwerking met Saxion Hogeschool Enschede.

Dit eindverslag is onder andere tot stand gekomen door het inwinnen van informatie, bij de jonge vaders.

Daarom willen we alle jonge vaders die aan ons onderzoek hebben meegewerkt bedanken voor hun medewerking, voor de tijd die ze voor ons hebben vrijgemaakt en bovenal voor het vertellen van hun persoonlijke ervaringen over hun vaderschap.

Dit onderzoek is mede mogelijk gemaakt door de begeleider van het jonge vaderproject Peter Johanningmeijer, die ons heeft ondersteund tijdens het panelinterview en door onze opdrachtgever Alice Hammink, coördinator van het jonge vader- en moederproject van Jarabee, Jeugdzorg in Twente in Hengelo.

Tot slot dank aan Jack Zwart die heeft gezorgd voor de begeleiding vanuit Saxion Hogeschool Enschede.

Gedurende ons onderzoek hebben we kennis mogen maken met twintig jonge vaders die ieder op eigen wijze en in verschillende omstandigheden, hun verantwoordelijkheden nemen met betrekking tot hun vaderschap.

Dit neemt niet weg dat er in Nederland momenteel nog een andere ontwikkeling plaats vindt rond het jonge vaderschap die we langs deze weg even onder de aandacht willen brengen. Hiermee doelen we op de Antilliaanse jonge mannen die, in voornamelijk de randstad (Rotterdam in het bijzonder), zorgen voor een snelle stijging van het aantal jonge vaders en moeders. Deze doelgroep kiest vanuit een andere achtergrond en denk- en/of zienswijze voor het vaderschap. Dit heeft als gevolg dat deze groep jonge vaders in grotere mate dan andere jonge vaders meerdere kinderen hebben bij verschillende (vaak ook jonge) moeders. Mede hierdoor geven deze jonge vaders vaak op een andere manier invulling aan het vaderschap en voelen zich hier dan ook minder verantwoordelijk voor, dan de door ons geïnterviewde vaders.

Deze voor Nederland nieuwe trend vereist vanuit de hulpverlening, voor de juiste begeleiding van deze doelgroep, weer een totaal andere insteek en aanpak dan beschreven in ons onderzoek. Dit geeft aan dat het van belang is dat de hulp- en dienstverlening zich voortdurend blijft ontwikkelen om aansluiting bij diverse doelgroepen te vinden.

Wij hebben door middel van dit onderzoek een bijdrage willen leveren aan de ontwikkeling van het inmiddels gestarte jonge vaderproject in Hengelo en het verbeteren van de hulpverlening aan jonge vaders.

INLEIDING

Vanuit het jonge moedercentrum Donna, is het idee ontstaan om iets voor de jonge vaders te ontwikkelen. Donna is een onderdeel van Jarabee jeugdzorg in Twente. Hier kunnen jonge (aanstaande) moeders van 14 tot 25 jaar zich aanmelden voor activiteiten, cursussen, informatie, individuele hulp, en trajectbegeleiding naar opleiding en werk.

Betreffende de jonge moeders is er onderzoek gedaan naar de levensgebieden en behoeftes.

Over jonge vaders is weinig bekend. De jonge vaders komen zowel in de media als bij de bestaande jeugdhulpverlening steeds vaker in beeld als een aparte doelgroep.

Zij worden daar waar wenselijk en mogelijk is wel in de begeleiding betrokken door Donna, maar het moedercentrum dient een veilige plek voor jonge moeders te blijven. Jonge vaders kunnen daar niet de ondersteuning/begeleiding krijgen die voor hen wenselijk en noodzakelijk is.

Bij Donna komen jonge vaders regelmatig vragen naar 'iets voor jonge vaders' en/of hun beklag doen over het feit dat hun (ex)partners wel ergens terecht kunnen maar zij niet. Als een jong stel uit elkaar gaat wordt deze ongelijkheid door jonge vaders als zeer pijnlijk ervaren. Zij voelen zich alleen staan tegenover hun (ex)partners die door Donna gesteund worden. Zij vinden dat zij dan in een zwakke positie staan met betrekking tot een bezoekregeling, door onbegrepen gevoelens van boosheid en verdriet en met allerhande regelzaken waar ze alleen voor staan.

Voor ons was dit een goede reden om eens wat meer te weten te komen over deze jonge vaders. We willen de ervaringen die we hebben opgedaan door het werken met jonge moeders gebruiken als vooronderstelling bij ons onderzoek.

Vanuit de media is er de laatste tijd veel aandacht geweest voor de jonge vaders. Een opmerkelijk feit is dat alle artikelen zich baseren op de gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Er zouden in Nederland 450 geregistreerde jonge vaders tegenover 4500 jonge moeders. Navraag bij het CBS leverde het volgende op:

Dit zijn alleen de geregistreerde vaders; verder is er niets bekend over achtergrond cultuur of problematiek. Ook niet of het zorgende vaders zijn of niet-zorgende vaders en of ze nog samen zijn met de moeder van het kind. Wij hebben helemaal geen gegevens over tienervaders; dit was een eenmalig onderzoekje" (bron: Internet www.cbs.com)

In een gesprek met Alice Hammink, coördinatrice van het jonge moedercentrum Donna, worden we eveneens bevestigd in het feit dat er over deze doelgroep relatief weinig bekend is en er nauwelijks onderzoeksresultaten voor handen zijn.

In 2002 heeft er een evaluatieonderzoek plaatsgevonden betreffende het jonge moedercentrum; getiteld 'Donna is moeder' en naar aanleiding daarvan is een workshop met jonge vaders georganiseerd om te peilen wat de wensen en behoeftes van de jonge vader zijn.

Vervolgens heeft Alice Hammink op verzoek van de gemeente Hengelo een projectplan geschreven.

De belangrijkste reden waarom ze volgens Hammink een doelgroep vormen, is dat ze jong en vader zijn en dat het voor hun kinderen van groot belang is dat ze hun leven op orde krijgen en houden, zodat ze een goede invulling kunnen geven aan het vaderschap.

Om hier een beter beeld van te krijgen heeft Jarabee ons opdracht gegeven om gericht te gaan onderzoeken wat jonge vaders in de gemeente Hengelo belangrijk vinden bij de invulling van de taak en rol van het vaderschap.

Belangrijk is te weten hoe ze nu invulling geven aan het vaderschap en hoe ze dat zouden willen. We denken hier niet aan de letterlijke invulling die de dagelijkse verzorging met zich mee brengt, maar doelen op hoe ze taak en rol als vader vorm geven.

Vanuit de conclusies die voortvloeien uit het onderzoek, willen we aanbevelingen doen hoe het jonge vaderproject hierop aan kan sluiten. Passend bij de visie van Jarabee: vraaggericht en klantgestuurd werken.

Jonge vaders vormen een doelgroep waar mogelijk meerdere instellingen in Nederland mee te maken hebben en die moeilijk wordt bereikt. In Nederland zijn er zover ons bekend geen andere jonge vaderprojecten operatief. Er zijn wel enkele niet- gestructureerde zelfhulpgroepen die

vaders vrijblijvend kunnen bezoeken. Van specifieke hulpverleningsmethodiek is volgens ons geen sprake. De uitkomsten van ons onderzoek zijn mogelijk een (eerste) aanzet voor verbetering van de hulpverlening aan deze verwaarloosde groep.

1. VRAAG- PROBLEEM- EN DOELSTELLINGEN

1.1. DE PROBLEEMSTELLING

Het is onbekend hoe hulpverlening, inclusief het jonge vaderproject, goed kan aansluiten bij wat jonge vaders in de gemeente Hengelo belangrijk vinden bij de invulling van het vaderschap en hun rol als vader.

1.2 DOELSTELLING KORTE TERMIJN

Wij willen inzicht krijgen in hoe jonge vaders in de gemeente Hengelo momenteel invulling geven aan het vaderschap.

Ook zouden we willen weten hoe jonge vaders in de gemeente Hengelo invulling zouden willen geven het vaderschap

Verder hopen we aanbevelingen te kunnen doen hoe het jonge vaderproject en de bestaande hulpverlening hierop kunnen aansluiten met hun aanbod.

1.3 DOELSTELLING LANGE TERMIJN

Het verbeteren van de hulpverlening aan jonge vaders.

1.4 VRAAGSTELLING

Wat vinden jonge vaders in de gemeente Hengelo belangrijk bij de invulling van de taak en rol van het vaderschap?

1.5 DEELVRAGEN

1. Wat betekent het vaderschap voor de jonge vader?
2. Wat is de rol van de vader als opvoeder?
3. Wat zijn vragen en problemen van jonge vaders?
4. Hoe willen jonge vaders zich ontwikkelen?

2. DE DOELGROEP

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Jonge vaders vormen een probleemgroep en/of op zijn minst een risicogroep. Zij hebben hun leven vaak nog niet op orde. Vanuit Donna wordt geconstateerd dat relaties veelal moeilijk verlopen en vaak gepaard gaan met conflicten. Er zijn spanningen over geld, taakverdeling in huis, wederzijdse verwachtingen en verlangens, en de verzorging en opvoeding van het kind of de kinderen.

Hun opleidingsniveau is vaak laag en de kansen op werk zijn wisselend. Er is vaak sprake van een problematische jeugd, waardoor ze psychisch instabiel en weinig sociaal vaardig zijn.

Kortom deze jonge vaders zijn zelf nog niet uitontwikkeld maar dragen wel de verantwoordelijkheid voor de opvoeding van één of meerdere kinderen.

Sommige vaders ontlopen deze verantwoordelijkheid, omdat ze meestal niet weten hoe ze er mee om moeten gaan. Opmerkelijk is dat bij de jonge vaders die wel voor 'het vaderschap gaan', dit het beste in hen naar boven haalt. Dit constateren we ook bij jonge moeders.

Een probleem is echter dat jonge ouders vaak uit multi-probleem gezinnen komen en risico lopen om zelf, ondanks hun positieve inzet, ook een multi-probleem gezin te worden. Een project voor jonge vaders in combinatie met het jonge moedercentrum zou deze cirkel mogelijk kunnen doorbreken.

Het lastige is dat jonge vaders, evenals jonge moeders, zichzelf niet als risicogroep of probleemgroep zien en zij zetten zich daar dan ook juist tegen af. Ze komen daarom niet uit zichzelf met hulpvragen naar instellingen, ondanks dat ze deze wel hebben.

2.2 JONGE VADERS

In ons onderzoek richten we ons op jonge vaders in de leeftijd van 15 tot 25 jaar.

We gaan uit van vooronderstellingen en ervaringen die zijn opgedaan in de praktijk.

De volgende informatie komt uit het project plan van Jarabee jeugdzorg in Twente voor jonge vaders, geschreven door Alice Hammink coördinator jonge moedercentrum Donna.

"Het ontbreekt de jonge vaders vaak aan een goed toekomstperspectief. De randvoorwaarden zoals wonen, leren, werken, sociale omgeving, gezondheid en financiën zijn nog niet voldoende voor elkaar. De jonge vaders zijn zelf nog volop in ontwikkeling, maar hebben ondertussen wel de verantwoording om hun kind(eren) te verzorgen en op te voeden. Het vervullen van hun rol als vader, partner en kostwinner is op deze jonge leeftijd een zware taak"

De toeleiding naar passende hulpverlening voor jonge vaders wordt sterk bemoeilijkt door de psychische problematiek die bij deze jonge vaders veelvuldig voorkomt. Vaak ontbreekt juiste diagnostiek, omdat ze nog jong zijn en ze de reguliere hulpverlening vermijden.

De jonge vaders die bij Donna en andere Jarabee-projecten bekend zijn, zijn vaders die, net als de jonge moeders, niet of nauwelijks bereikt worden via de reguliere hulpverlening. De trajecten die met hen zijn ingezet hebben niet het gewenste resultaat opgeleverd.

In het vangnet van 0-12 jarigen in de werkgroep Rotonde komen regelmatig jonge vaders ter sprake die het volgende probleemgedrag vertonen:

- Mishandeling
- Drank - drugsgebruik
- Het verwekken van kinderen bij verschillende partners
- Het niet of niet goed vervullen van het vaderschap
- Schulden maken
- Criminaliteit

Samenvattend gaan wij uit van de volgende vooronderstellingen:

- Er is sprake van psychische problematiek
- Er is sprake van zorg meiding
- Conflictueuze relaties
- Laag opleidingsniveau
- Mogelijke herhalingsproblematiek vanuit probleemjeugd
- Ontbreken van inzicht in hun problematiek
- Ontbreken van probleembesef
- Alcohol - drugs problematiek
- Criminaliteit

3. METHODE VAN ONDERZOEK

3.1 INLEIDING

In dit kwalitatief onderzoek, hebben we overwegend gebruik gemaakt van kwalitatieve gegevens om problemen in de onderzoekssituatie nauwkeurig te beschrijven en te interpreteren.

Het gaat ons erom dat we de beleving en betekenisgeving van de te onderzoeken doelgroep achterhalen. Daarom hebben we gebruik gemaakt van interviews met open vragen.

Het is naar onze mening noodzakelijk geweest om de problematiek onder zo natuurlijk mogelijke omstandigheden te onderzoeken. Vandaar dat we de informanten zowel thuis als op het voor hen bekende moedercentrum Donna hebben geïnterviewd, omdat deze onderzoeksgroep zo moeilijk te bereiken is en het maken van afspraken eveneens niet eenvoudig is.

3.2 MATERIAAL VERZAMELEN

Allereerst hebben we onderzocht wat er zoal gepubliceerd is over jonge vaders. Hiervoor is gebruik gemaakt van het Internet, tijdschriften, literatuur en gezocht naar krantenknipsels. Het valt ons tegen wat er aan informatie over jonge vaders te vinden is.

Voor zover bij ons bekend, is er nog niet eerder onderzoek gedaan naar hoe jonge vaders invulling geven aan het vaderschap. In december stuitte we op een lopend onderzoek van vier studenten van de Fontys Hogeschool in Eindhoven die in samenwerking met de Rutgers Nisso groep een onderzoek doen naar de wensen en behoeften van jonge vaders tussen de 12 en 21 jaar.

Dit onderzoek richt zich op de vraag:

- Hoe hulpverlening voor tienervaders kan worden opgezet.

Tot aan het verschijnen van dit onderzoek waren er nog geen conclusies voor handen.

Omdat alle artikelen steeds verwijzen naar de 450 geregistreerde tienervaders (bron; Internet www.cbs.com), zijn we in de literatuur verder gaan zoeken naar het vaderschap in het algemeen en naar informatie hoe vaders die niet specifiek in de leeftijdscategorie van 15 t/m 25 jaar vallen dit aanpakken.

Het grote onderzoek onder jonge ouders: 'Wie doet wat?', een onderzoek naar taak en rolverdeling bij jonge ouders en de uitslagen van het onderzoek 'Vaders van Nu', leveren verrassende nieuwe informatie op.

Tenslotte geeft de koppeling met de theorie die er bestaat over jonge moeders, enkele uitkomsten op die we verderop in het theoretische kader zullen beschrijven.

3.3.1 OP ZOEK NAAR JONGE VADERS!

We hebben een poster en een flyer ontwikkeld met daarin een oproep aan jonge vaders om mee te werken aan ons onderzoek. Voor informatie of om met ons in contact te kunnen komen,

hebben we hierop een e-mailadres vermeld: jongevaders@jarabee.nl

Tevens zijn we langs diverse relevante (hulpverlening) instellingen, scholen, consultatiebureaus, kinderdagverblijven gegaan. Via deze organisaties hoopten we in contact te komen met meer jonge vaders die zouden willen meewerken aan ons onderzoek. Medewerkers van de instellingen die we gesproken hebben waren enthousiast en bereid met ons mee te denken en verwezen ons door naar andere instellingen die ons eventueel verder konden helpen.

Gezien onze vooronderstellingen hadden we echter geen hoge verwachtingen dat deze aanpak veel jonge vaders voor ons onderzoek zouden opleveren.

Ondanks onze twijfels wilden we deze wervingsactie doorzetten om zo de mogelijkheid open te houden een bredere groep jonge vaders te kunnen bereiken, dan die gekoppeld zijn aan het jonge vader en/ of jonge moederproject.

Uiteindelijk heeft het ons één jonge vader opgeleverd die zich heeft gemeld om mee te werken aan ons onderzoek.

Ondertussen hebben we ook de jonge moeders en de jonge vaders die zijn aangesloten bij de projecten benaderd:

- Er is informatie over ons onderzoek gegeven in de verschillende jonge moedergroepen en gevraagd om hun medewerking
- P. Johanningmeijer, begeleider van het jonge vaderproject, is benaderd. Deze heeft zes jonge vaders gevraagd mee te werken aan ons onderzoek door te participeren aan in een panelinterview

Daarnaast hebben we gebruik gemaakt van ons eigen netwerk. In totaal leverde dit een telefoonlijst op van ruim 35 vaders.

Uiteindelijk hebben we 20 vaders bereid gevonden om mee te werken aan het onderzoek. We hebben een brede groep jonge vaders kunnen bereiken die variëren in leeftijd, zorgtaak en land van herkomst; zie hoofdstuk 1. Algemeen voor een compleet overzicht hiervan.

3.4 INTERVIEWS

Vier van de zes benaderde jonge vaders hebben ingestemd mee te werken aan een panelinterview. Vanuit het panelinterview werd een definitieve vragenlijst opgesteld. Deze is gebruikt om nog 16 jonge vaders te interviewen. De jonge vaders zijn thuis geïnterviewd. Alle antwoorden en uitspraken zijn vervolgens geordend in een schema en vandaar uit zijn de resultaten beschreven in vijf hoofdstukken. Er zijn veel letterlijke citaten opgenomen om goed weer te kunnen geven hoe jonge vaders het vaderschap beleven.

4. THEORETISCH KADER

4.1 INFORMATIE BRONNEN

Het uitgangspunt voor de vragenlijst die wij als onderzoeksinstrument hebben gebruikt is gebaseerd op drie kaders. Allereerst hebben wij de bekende theoretische kaders geraadpleegd, vervolgens verdere gegevens van het onderzoek 'Jong moeder. Nou en?!' gebruikt en vanuit de praktijk gegevens via een panelinterview verkregen. Vanuit de bovenstaande referentiekaders hebben wij de vragen gedestilleerd met daarbij de inhoudelijke onderbouwing.

4.2 DE ZWANGERSCHAP

De vragen die we gesteld hebben over de zwangerschap vloeiden voort uit het panelinterview. Uitgaande van jonge leeftijd van de jonge vaders, zijn we benieuwd naar de redenen waarom jonge vaders voor het vaderschap kiezen. Omdat wij denken dat dit van invloed is op de invulling van het vaderschap.

Uit het onderzoek: *Jong moeder. Nou en?! (pag.13) komt het volgende:*

"Voor de helft van de geïnterviewde jonge moeders van het onderzoek is de zwangerschap 'bij verassing' en 'per ongeluk' gekomen. Maar hier geldt dat onverwacht en ongepland echter niet ongewenst betekent; uiteindelijk zijn alle jonge moeders blij met hun kind"

We willen de vergelijking maken of dit ook voor de jonge vaders geldt.

In I. Rooijedijk en A. Dijt (De mens in thema's 1999) zeggen hierover het volgende:

"Het is echter ook onjuist om te denken dat, als men niet bewust voor kinderen heeft gekozen, men niet van ze kan houden. Men kan en moet immers steeds opnieuw kiezen zolang de kinderen van de opvoeders afhankelijk zijn. En dat betekent dat men kan leren om voor ze te kiezen"

Vanuit het panelinterview bleek dat vaders op verschillende wijze hiermee bezig zijn geweest, dit wordt ondersteund door de onderstaande theorie:

"Voorbereiden op de bevalling doet iedereen weer anders. De een besteedt er wat meer tijd aan dan de ander. Vaak wordt gezegd dat vrouwen zich anders en intensiever voorbereiden, voor hen is het tenslotte een stuk tastbaarder. Uit onderzoek blijkt dat veertig procent van de vaders zich gedurende de zwangerschap van hun vrouw maar een tot vijf uur hebben voorbereid op de bevalling en het vaderschap. Mannen laten zich over de zwangerschap en bevalling vooral door hun vrouw informeren, terwijl vrouwen er sneller boeken en tijdschriften op naslaan. Dertig procent zegt zelfs weinig tot niets gedaan te hebben om zich voor te bereiden"
(Bron: Centerdata)

4.3 VERANDERINGEN IN DE NIEUWE ROL

Voor veel jonge mannen die in hun adolescentie verkeren of waar deze fase net achter de rug is, zijn bezig zich te positioneren in hun sociale omgeving, waarbij ze gaandeweg leren steeds meer rollen in te nemen: die van student, werknemer, partner, vriend en dan (plotseling) die van (aanstaande) vader.

We zijn op zoek gegaan naar wat er bekend is over de veranderingen die het vaderschap met zich mee brengen. We stuiten op de "Vaders van Nu"-enquête.

In opdracht van 'Ouders van Nu' heeft: 'The Choice' Marktonderzoek en Advies, een onderzoek uitgevoerd onder vaders. In totaal hebben 222 vaders meegedaan, 62 procent hiervan heeft één kind. De overigen twee of meer.

Dat de komst van een kind je leven compleet op zijn kop zet, is geen nieuwtje, maar het blijkt dat voor ruim driekwart van de vaders het leven al leuker werd voordat het kind geboren was:

"Het vaderschap doet echt wat met je. Niet alleen je dagelijkse leven staat op zijn kop, ook je karakter schijnt te veranderen. 83 procent van de vaders heeft met de komst van hun baby meer verantwoordelijkheidsgevoel gekregen en is tevens bewuster gaan leven. Ze zijn rustiger (57 procent), zorgelijker (87 procent) en voorzichtiger (74 procent) geworden"

“De komst van een kind voegt iets bijzonders toe aan de relatie. Voor 68 procent is dit zelfs beter geworden. De baby heeft hun dichter tot elkaar gebracht omdat ze nu meer dingen samen doen. Ze voelen zich meer verbonden, doordat ze zelf niet meer in het middelpunt staan. Niet alleen de relatie met je partner verandert. Het blijkt dat voor meer dan de helft van de vaders na de komst van hun kind, het contact met de familie beter is geworden”

“Het is dus toch zo, dat de vrouw niet de enige is die vrije tijd in moet leveren, ook mannen kunnen minder voor zichzelf doen. 81 procent gaat minder vaak uit. En 53 procent ziet door de komst van een kind zijn vrienden minder vaak dan voorheen”

Naar aanleiding van deze gegevens willen we weten welke veranderingen dit met zich meebrengt voor de jonge vader met betrekking tot:

- Relatie
- Omgang / contact met vrienden
- Omgang / contact met ouders / familie
- Werk en / of opleiding
- Invulling vrije tijd

4.4 WETTELIJKE ZAKEN

Vanuit het panelinterview kwam duidelijk naar voren dat door verschillende specifieke opvoedsituaties, de vaders te maken krijgen met juridische zaken zoals erkenning en ouderlijk gezag. Hierin wordt bepaald hoe de positie van de vader is en hoe dit als onrechtvaardig en ongelijk wordt ervaren.

J. Verhoeven en J. Busnel schrijven in hun boek vaderschap voor beginners (1996) over erkenning:

“Wil een niet-getrouwde man de wettige vader van een kind worden - en blijven -, ook als de relatie met de moeder ooit zou mislukken - dan dient hij het kind voor de wet te erkennen als de zijne. Let wel: dit kan dus ook als hij niet de echte biologische vader is!”

Over de ouderlijke macht schrijven deze:

“Een ongetrouwde vader- in spe moet dus eerst zijn erkenning als wettig vader regelen. Daarnaast dient hij ook nog eens de “ouderlijke macht” over het kind te verkrijgen. Zelfs als er een samenlevingsovereenkomst is afgesloten, moet dit nog apart worden geregeld. Ook een wettige erkenning als vader levert hem nog niet automatisch de ouderlijke macht op. Beschouw het maar als de tweede trap in het ongetrouwde vaderschap: eerst de juridische erkenning, daarna de verwerving van de ouderlijke macht”

ZIE BIJLAGE 2

Uitgebreide beschrijving van erkenning, gezag, co-ouderschap en omgangsregeling

4.5 WIE DOET WAT?

Vanuit de vraagstelling willen we meer te weten komen over de taak- en rolverdeling van de jonge vader.

I. Rooijedijk en A. Dijt (De mens in thema's 1999) zeggen hierover het volgende:

“In de typische mannen- en vrouwenrol zoals die zich de laatste honderd jaar in het westen heeft ontwikkeld, moeten vrouwen vooral voor de kinderen zorgen en de man de kost verdienen eventueel met behulp van zijn vrouw. Men verwachtte van de moeder dat zij al haar tijd voor zover mogelijk, aan haar kinderen zou besteden en altijd voor hen klaar zou staan. De moeder moest lief voor haar kinderen zijn en ze verborgenheid bieden. De vader moest vooral de kost verdienen en verder zorgen dat de kinderen zich aan de regels hielden door af en toe eens streng op te treden. Hier is in zoverre verandering opgetreden dat er mannen en vrouwen zijn die hun kinderen gezamenlijk opvoeden. Beiden hun kind geborgenheid bieden en beiden ook wel eens streng zijn”.

Het nog altijd actuele onderwerp, dat in menige relatie de gemoederen regelmatig bezig houdt, is de rol- en taakverdeling in het huishouden en de opvoeding. Dit is de reden geweest voor een groot onderzoek:

"Cijfers over afgelopen jaar zijn er nog niet. Wel over 2003. Toen bleek dat vrouwen veel meer tijd besteedden aan het huishouden dan mannen. Boodschappen doen, eten koken en huishoudelijk werk kostten hen twee en een half uur per etmaal, terwijl dit voor de mannen slechts een halfuurtje was".

(Bron: www.cbs.com)

"Op één procent na vinden alle mannen het belangrijk om veel tijd met hun kind te besteden. 68 procent vindt het belangrijk om daar minder voor te gaan werken. Het idee is er, maar uitvoeren? Slechts 22 procent is werkelijk minder gaan werken, hoewel 97 procent het belangrijk vindt om de zorgtaken te verdelen. Weegt het werk uiteindelijk toch zwaarder?".

(bron: Ouders van Nu enquête 2003)

K. Vaartjes ervaart vanuit het werken met jonge moeders dat deze vaak ontevreden zijn over de taakverdeling. Ze vinden dat hun partner te weinig doet en dat alles op hun schouders terecht komt. Hier wordt regelmatig tijdens de groepsbijeenkomsten over gesproken.

In het onderzoek onder jonge moeders in Hengelo wordt dit bevestigd (Jong en moeder. Nou en?! 1997 pag. 55) zegt:

"Er is gevraagd of de jonge moeders zouden willen dat de vader van hun kind(eren) meer bij de opvoeding en verzorging betrokken is. Ruim 40 % van de jonge moeders beantwoordt deze vraag bevestigend. Dat zou fijn zijn, het zou goed zijn, want hij is tenslotte de vader van zijn kind(eren). Tegelijkertijd voegen meer moeders er aan toe dat het niet kan, omdat hij werkt".

4.6 VAN WIE HEB JE OPVOEDEN GELEERD?

Vanuit het panelinterview laten de vaders weten dat opvoeden eigenlijk vanzelf gaat, je groeit erin, daar heb je geen hulp bij nodig. Deze houding en vanzelfsprekendheid vinden we opvallend.

I. Rooijedijk en A. Dijt (De mens in thema's 1999) zeggen hierover het volgende:

"Maar ook pubers en volwassenen moeten voortdurend leren, zoals omgaan met de andere sekse of kinderen leren opvoeden. Het nadeel daarvan is dat mensen datgene dat ze niet geleerd hebben ook niet kunnen. Daardoor zijn mensen, en dan vooral de jonge mensen zeer sterk op elkaar aangewezen.

De meeste dingen moeten ze immers van anderen leren. En als anderen je iets niet leren of kunnen leren zal zich dat vaak niet vanzelf ontwikkelen.

Dat is dan ook een van de redenen waarom kinderen uit de lagere sociale klasse minder kansen hebben in de maatschappij dan kinderen uit de hogere sociale klasse".

Hierdoor geïnspireerd vragen we ons af wat jonge vaders meenemen vanuit hun eigen socialisatie. De volgende passage uit: "Mens in Thema's" (pag. 40)

"We gaan ervan uit dat je opvoedt zoals je (bewust) wilt opvoeden. Tot op zekere hoogte kun je je opvoeding inderdaad aanpassen Maar dat neemt niet weg dat er ook grenzen aan die veranderbaarheid zijn. Zoals we bij het leren al hebben gesteld, leren kinderen veel door imitatie. In die zin voedt men dus ook op zoals men zelf is opgevoed en niet alleen zoals men zou willen opvoeden".

4.7 STEUN EN ADVIES

I. Rooijedijk en A. Dijt (De mens in thema's 1999) zeggen hierover:

"Adolescenten hebben vaak behoefte aan steun, maar niet altijd en niet op alle gebieden. Want anders kunnen zij nooit leren zelfstandig te worden. De adolescent is vaak onzeker over wanneer hij of zij hulp wil en wanneer niet. Veel conflicten tussen adolescenten en ouders en/of begeleiders spelen zich af rond de vraag, wat de adolescenten zelfstandig kan beslissen en aankan en wat niet".

Vanuit het onderzoek jong en moeder. Nou en?! (1997) wordt hierover het volgende vermeld:

“Jonge moeders willen voor ‘vol’ aangezien worden.

Een belangrijk gegeven dat in het panel en in de interviews naar voren komt is dat jonge moeders de ervaring hebben, niet serieus genomen te worden door buitenstaanders. Moeder worden op jonge leeftijd wordt door de omgeving als ‘ongelukje’ gezien, verwacht wordt dat de jonge moeders niet in staat zijn zelfstandig hun kinderen op te voeden. Hoewel jonge vrouwen van dit onderzoek, die ongepland zwanger zijn geworden, zijn zij allen zeer bewuste en serieuze moeders geworden. Het vooroordeel waarmee de jonge moeders geconfronteerd worden leidt ertoe dat velen niet de informatie, advies en hulp zoeken en krijgen die ze bij bepaalde vragen en problemen nodig hebben”.

4.8 OMGEVING

Jonge moeders vinden het erg belangrijk hoe de omgeving over ze denkt.

Jong en moeder. Nou en?! (1997)

Ditzelfde gegevens hebben we ook in het panelinterview aan de vaders voorgelegd.

Er zijn vaak vooroordelen over tienervaders, wat blijkt uit de volgende artikelen:

“Tienervaders zoek?

Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek zijn er in Nederland 450 tienervaders en ruim 4000 tienermoeders. Die rekensom klopt niet. Of het zijn 450 tienermoeders en -vaders of 4000. Je zou hoogstens kunnen zeggen dat ruim 3500 tienervaders' hun kind en de moeder van het kind in de steek laten? En dat zou in zijn algemeenheid gesteld geen fraai maar een groot onrustbarend (a)sociaal feit zijn. Soms kan een kil getal zeer goed weergeven hoe we met elkaar omgaan als het er op aan komt...”

(Bron: www.cbs.com)

“ Volgens de statistieken zijn Geert en Ahmed uitzonderingen. De meest recente cijfers dateren uit 2003, toen waren er 450 tienervaders en ongeveer 4500 tienermoeders. Het verschil is deels te verklaren doordat veel meisjes een relatie hebben met oudere jongens. Bovendien verdwijnen nogal wat kersverse vaders met de noorderzon”.

Deze conclusie lijkt ons ongenueanceerd en het gevaar schuilt in het feit dat deze informatie vaak als referentie wordt gebruikt bij diverse artikelen over jonge vaders.

De vaders geven aan dat ze geen moeite hebben met hoe de omgeving over ze denkt en ze voelen zich bovenal verantwoordelijk en trots!!

4.9 TOEKOMST

Wij gaan uit van de vooronderstelling dat jonge vaders, evenals jonge moeders, zichzelf niet als risicogroep of probleemgroep zien. Integendeel, zij zetten zich daar juist tegen af. Ze komen dus niet vanzelf met hulpvragen naar instellingen toe, terwijl ze wel hulpvragen hebben.

Vanuit onze rol als begeleiders zijn we daarom benieuwd naar het toekomstperspectief en de ontwikkelingskansen van de jonge vaders.

I. Rooijedijk en A. Dijt (De mens in thema's 1999) geeft aan:

“Het komt regelmatig voor dat ouders of begeleiders meer op langer termijn kijken terwijl adolescenten meer op korte termijn de zaken bekijken”

“ Het is voor mensen van groot belang of er een redelijk toekomst-perspectief is of niet. Een economische crisis betekent voor jongeren niet hetzelfde als voor volwassenen. Omdat zij al hebben bewezen volwassen te zijn”

5. UITKOMSTEN

5.1 ALGEMEEN

5.1.1 BESCHRIJVING JONGE VADERS

Panel- en interviews opgeteld, zijn er twintig jonge vaders geïnterviewd. Vier vaders via panel en zestien via interviews. Hun achtergrond gegevens zijn als volgt:

LEEF TIJDEN	
De vaders variëren in de leeftijd van 17 t/m 26 jaar	
15 - 19 jaar	3
20 - 24 jaar	14
25 <	3

CULTURELE ACHTERGROND	
Van de allochtone vaders zijn er 2 buiten Nederland geboren	
Nederlands	13
Indonesische/Nederlands	2
Turks/Nederlands	2
Marokkaans	1
Afghaan	1
Angolees	1

KINDEREN	
Samen hebben de vaders 23 kinderen	
AANTAL	
De vaders met 2 kinderen hebben deze bij dezelfde moeder	
1 kind	17
2 kinderen	3
GESLACHT	
Jongetje	20
Meisje	3
LEEF TIJD	
Varieert in de leeftijd van 2 weken tot 7 jaar	
0-3	16
4-7	6
8 <	1

BURGELIJKE STAAT EN WOONSITUATIE	
De jonge vaders zijn allen woonachtig in de gemeente Hengelo	
Alleenstaand	7
Samenwonend	7
Getrouwd	2
Bij ouders	4

SOORT ZORG	
Alle vaders hebben hun kind erkend, de voogdijregelingen variëren van geen, gezamenlijk of volledig	
Gezamenlijke zorg	10
Bezoek/omgangsregeling	5
Zorgvader, niet de biologische vader	3
Volledige zorg	1
Geen contact met kind	1

5.2 WAT BETEKENT HET VADERSCHAP VOOR DE JONGE VADER?

5.2.1 INLEIDING

Het centrale thema van het onderzoek gaat over de 'betekenis van het vaderschap' voor de jonge vader.

Dit centrale thema wordt uitgediept vanuit een aantal die de persoonlijke belevings sfeer beschrijven.

Het gaat om de komende verandering, de relatie met hun partner, (schoon) ouders en vrienden. Maar ook over wat het vaderschap betekent voor hun carrière of hun ontspanning. Een ander belangrijk punt is de beleving van het vaderschap, door de jonge vader.

5.2.2 DE ZWANGERSCHAP

Allereerst hebben we de jonge vaders gevraagd of de zwangerschap al dan niet gepland was. Voor het merendeel van de vaders kwam de zwangerschap onverwacht.

Op de vraag wat voor de jonge vader redenen waren om het kindje toch te laten komen antwoordden het merendeel dat ze abortus maar niets vonden.

"Ik wist dat ze was gestopt met de pil, maar we hebben erop gegokt dat het wel een tijdje goed zou gaan"

"Ik heb het een keer aan mijn ex benoemd, dat het wel leuk zou zijn zo'n kleintje. Toen opeens... zwanger!"

Vaders die de komst van hun baby wel hadden gepland.

"We mochten niet met elkaar omgaan van haar ouders. We dachten als ze zwanger is moeten ze ons wel accepteren"

"We zijn getrouwd, waarom niet dan? We houden van kinderen en kunnen de verantwoordelijkheid aan"

Desondanks ging dit gepaard met gemengde gevoelens zoals onzekerheid, schrik en zenuwachtigheid, maar de aanstaande vaders waren vooral blij en trots!

"Mijn wereld kon niet meer stuk toen ik het hoorde!"

Opvallend was dat de twee buitenlandse vaders een duidelijke reden hadden om voor een kind te kiezen. De vaders uit Angola en Afghanistan hebben hun vrouw, een kind geschonken omdat ze anders zo alleen waren.

"Mijn vrouw is dan niet alleen meer, dan heeft ze wat te doen. Gezellig een kindje in huis"

Zes Nederlandse vaders hebben een buitensporig leven geleid. Door het krijgen van een kind werden ze genoodzaakt hun leefwijze aan te passen. Dit lijkt achteraf hun redding te zijn geweest.

De reacties uit de omgeving waren zowel positief als negatief, maar daarnaast was er ook bezorgdheid:

"Hoe wil je dat doen?, zeiden mijn ouders"

"Ze zeiden wel: zo snel! Maar mijn familie was ook trots en blij. Aan beide kanten was het, het eerste kleinkind dat geboren zou worden dus iedereen vond het spannend"

"Haar ouders vonden het een schande voor de buurt. Ze mocht niet laten zien dat ze zwanger was"

VOORBEREIDING ZWANGERSCHAP

Wij hebben de jonge vaders gevraagd hoe ze zich hebben voorbereid op de bevalling en of ze hierbij betrokken waren. Bijna alle vaders antwoordden dat ze erg betrokken waren bij de zwangerschap en bijna allemaal gingen ze mee naar het consultatiebureau en/of om een echo te laten maken. Anderen richtten het babykamertje in of gingen mee met de babyuitzet kopen.

"Elke dag was weer anders. Leuk!"

De buitenlandse jongens waren erg zorgzaam voor hun vrouw en benoemden dit als volgt:

"Ik moest goed voor haar zorgen i.v.m. misselijkheid en zo. Werk van haar overnemen. En chocolade voor haar halen. Ik ben een keer in het dorp alle groenteboeren afgereden om verse lychees voor haar te zoeken, omdat ze daar toen zin aan had".

Er waren ook vaders die de zwangerschap als moeilijk ervoeren; ze kenden hun vriendin niet terug of ze waren gewoon te druk om echt betrokken te zijn.

"Als ze zwanger zijn, zijn ze moeilijk hoor, al die hormonen"

"Tijdens de zwangerschap had ze veel last van de hormonen en hadden we telkens ruzie. Toen het kind geboren was ging het weer goed"

5.2.3 VERANDERINGEN IN DE NIEUWE ROL

Wat er is veranderd sinds je vader bent geworden?

We hebben gekeken naar veranderingen op de volgende vlakken:

- binnen de relatie
- in de omgang en het contact met ouders en familie
- invulling van de vrije tijd
- contact en/of omgang met vrienden
- werk en/of opleiding

BINNEN DE RELATIE

Het merendeel van de jonge vaders reageerde door te vertellen dat hun relatie met hun partner in positieve zin veranderd was.

"Onze relatie is hechter, meer verantwoordelijkheid t.o.v. elkaar. Maar soms ook meer spanningen tussen elkaar door de drukte of onenigheid over de aanpak v/h kind"

"We gingen meer rekening houden met elkaar, maar we moesten ook wel harder werken om het ook goed te houden met elkaar. Je hebt toch een verantwoordelijkheid"

"Beter! Kwam door het kind, we hadden nu meer om samen voor te leven"

Dit was natuurlijk wel afhankelijk van de situatie van de vaders die we interviewden. Zeven van de twintig vaders hebben sinds de geboorte van hun kind (of kort daarna) geen relatie meer met de moeder van hun kind.

OMGANG EN/OF CONTACT MET OUDERS/FAMILIE

Een positieve verandering voor de jonge vaders was een verbetering van het contact met hun ouders en/of familie.

"Die komen nu vaker op bezoek"

"Als ik mijn kind in het weekend heb, ga ik er ook altijd even mee langs bij mijn ouders, die willen hem ook graag zien"

"Wij hebben samen gewoond bij onze schoonouders, daardoor is de band erg hecht geworden. Ze gaan ook mee spullen en zo kopen"

INVULLING VRIJE TIJD

De jonge vaders die wij hebben gesproken vinden het niet erg dat ze minder vrije tijd hebben. De jonge vaders gaan ook minder uit, maar ze zien dit niet als een probleem:

"Hobby's en vrienden zijn voor mij nu minder belangrijk. Want je houd je nu meer met je gezin bezig"

"Ik dacht niet aan mijn vrienden, was eigenlijk alleen maar bezig met de baby"

"Ik heb nu minder vrije tijd, maar dat is niet belangrijk ik moet keuzes maken"

In het begin is het voor bijna alle vaders wel even wennen dat ze minder tijd hebben voor zichzelf en voor sommigen was het behoorlijk moeilijk om met deze verandering om te gaan:

"Ik werd heel onzeker over de toekomst. Ik had het gevoel dat ik moest presteren naar de buitenwereld. Ik kon niet meer zo weg en de druk van de relatie werd groter"

Desondanks voelen de jonge vaders de verantwoordelijkheid, horende bij het vaderschap heel sterk en ze nemen deze verantwoordelijkheid ook op zich.

"Mijn hele denkwijze is veranderd, hoe ik in het leven sta. Ik heb nu een verantwoordelijkheid. Voorheen leefde ik er maar op los"

"Je gaat alles aanpassen aan de situatie, want je denkt aan de toekomst"

"Ouders die nog net zo uit gaan als eerder en hun kind droppen bij moeders of uitgaan met een babyfoon aan vind ik niets, ze hebben nu toch een kind"

Daarnaast zien de jonge vaders nog voldoende mogelijkheden om, als de behoefte er is, tijd vrij te maken voor zichzelf:

"Als je echt wat wil dan kan het nog wel, je moet gewoon goed plannen"

"Vind je wel een balans in, er is toch ook oppas mogelijk"

"Ja, je moet wat meer rekening houden, je kunt niet zomaar de deur uitvliegen. Maar ik kan de kleine te allen tijde naar mijn ouders brengen, dus als ik wat wil..."

"Oh, ik heb veel hobby's: voetbal, darten"

OMGANG EN/OF CONTACT MET VRIENDEN

De contacten met vrienden van de jonge vaders zijn bij meer dan de helft van de geïnterviewde jonge vaders minder geworden.

Ze geven aan dat de meeste echte vrienden wel zijn gebleven, maar met hen is alleen het soort contact en/of de plaats waar ze elkaar ontmoeten, veranderd:

"Ze komen nu meer hier, i.p.v. dat wij daarheen gaan"

"De echte vrienden zijn wel gebleven. Ik was wel meer aan huis gekluisterd in het begin, dus toen ging ik minder naar hun toe"

"Ik heb een paar serieuze vrienden, ook met kinderen. Dus daar ga ik veel mee om, kunnen ze mooi samen spelen"

"Ik ga niet meer uit, mijn vriendin vindt het niet goed"

WERK EN/OF OPLEIDING

Hierover kunnen we vanuit ons onderzoek onder de jonge vaders zeggen dat hier een wezenlijk verschil ligt met vaders in een reguliere situatie.

De jonge vaders geven aan dat ze het heel belangrijk vinden hun kind veel te zien en om veel aandacht aan hun kind(eren) te geven. De werkende en schoolgaande vaders uit ons onderzoek geven ook aan dat ze dit naar hun idee niet voldoende kunnen doen door hun werk en/of opleiding. Maar ze denken er geen van allen aan om daarom minder te gaan werken. Ze voelen zich sterk verantwoordelijk om goed te kunnen zorgen voor hun gezin. Financieel gezien moeten de jonge vaders nog investeren in hun toekomst en carrière, en kunnen het zich nog niet permitteren hierin minder te presteren.

"Ik vond het zwaar: zat op school en moest stage lopen. Ik kwam pas laat thuis en zag mijn kind bijna nooit"

"Ik zit nu in de ziektewet en dat komt wel even goed uit. Nu ben ik er eindelijk voor mijn kind en kunnen we alles samen doen"

"Het werk werd serieuzer voor mij, dit komt door de verantwoordelijkheid naar mijn kind"

5.2.4 SERIEUS GENOMEN?

"Voel je, je serieus genomen als jonge vader?" Bijna alle jongens trekken hun schouders op en zeggen "ja, waarom niet, ik hoor nooit klachten". Sommige vaders hebben hier geen idee over, denken er niet bij na of vinden het niet belangrijk.

Op de vraag of het daarbij uitmaakt maakt of je een jonge vader bent:

"Ik vind het beter zo, nu ik jong ben heb ik energie om veel met mijn kind te doen"

"Nu vind ik het 100% beter als ik het vergelijk met de tijd dat ik nog uit ging enzo. Samen een eigen familie vormen, wat wil je nog meer?!"

"Als je er ervoor kiest, kies je ook om te veranderen"

"Wat maakt het nou uit of je 20 of 30 bent? Je wordt toch allemaal voor het eerst vader. Ik ben er juist trots op"

"Nee, je moet altijd voor je kind zorgen of je nou jong oud of heel oud bent"

"Als je jong bent is het allemaal veel simpeler"

Anderen vinden het wel moeilijk:

"Ja, dat maakt wel uit: je moet zorgen voor financiën en het is moeilijker om als jonge vader een baan te krijgen of zeker als je ook nog op school zit"

"Ja, dat is veel moeilijker. Omdat je nog niet zo serieus bent. Je kunt nu geen kattenkwaad meer uithalen hè"

Twee vaders hebben veel moeite gedaan om serieus te worden genomen in hun rol als vader. Hiermee ging het niet zozeer om hun directe omgeving, maar doelen ze meer op de houding van hun ex-partner en de verschillende instanties waar mee ze te maken hebben, zoals de kindbescherming en politie.

5.2.5 BETEKENIS VADERSCHAP

Op de vraag: "wat betekent het vaderschap voor jou", antwoordden de jonge vaders dat ze het belangrijk vonden om er voor hun kind te zijn en goed voor hem/haar te zijn. Ook willen ze hen veel aandacht en liefde geven, met ze spelen en samen leuke dingen doen. Ze zijn vooral trots en ervaren nu een grote verantwoordelijkheid.

De buitenlandse vaders zijn vooral gericht op de toekomst van hun kind. Eén vader had zichzelf een doel voor ogen dat zijn zoon van nog geen jaar naar de universiteit zou gaan! Ook zien ze zichzelf als beschermer voor hun vrouw en kind:

"Volledig gaan voor mijn zoon"

"Het is en grote verantwoordelijkheid. Je moet er altijd voor ze zijn en dat is niet altijd haalbaar. Er gebeuren soms dingen die je niet altijd in de hand hebt"

"Een verandering ten goede, vroeger was ik echt een asootje. Het is mijn redding geweest. Het heeft mij kracht gegeven"

“Zorgen voor hem, je doet gewoon wat je doen moet”

“Mijn kind geven wat ik zelf niet heb gehad: veel cadeautjes en aandacht en een echt gezinsleven!”

“Ik ben zo trots als een pauw: lekker donderjagen en achter de wandelwagen lopen”

“Vaderschap met alles derop en daran!”

Tijdens het panelinterview vertelde een vader die een bezoekregeling heeft, dat het vooral gaat om het samen zijn en niet alleen om leuke dingen doen. De andere jonge vaders waren het hier mee eens.

Desondanks vinden deze vaders die allen deel nemen aan het jonge vaderproject, het leuk om op zondag een uitstapje te maken met hun kind, zoals bijvoorbeeld naar de dierentuin.

SAMENVATTING EN BEVINDINGEN

Rolverdeling

- De rolverdeling is rolbevestigend: moeders zijn thuis en vaders zorgen voor een inkomen.
- Jonge vaders voelen een sterke verantwoordelijkheid om voor het inkomen te zorgen.
- In bijna alle gevallen heeft de moeder de grootste zorgtaak.

Taakverdeling

- Jonge vaders zijn tevreden over de taakverdeling,
- Jonge vaders hebben er last van dat ze te weinig tijd voor de kinderen hebben.
- De buitenlandse vaders ervaren dat de taken gelijkwaardig verdeeld zijn, ondanks dat hun vrouw thuis is en de man werkt en op school zit.

Opvoeding

- Jonge vaders nemen veel mee uit hun eigen opvoeding, zoals regels stellen en consequent zijn; dit zijn belangrijke thema's voor hen.
- Jonge vaders zijn voornamelijk autodidactisch.
- Jonge vaders vinden dat ze veel dingen goed kunnen, vooral aandacht geven en spelen.
- Jonge vaders vinden het moeilijk als hun kinderen huilen.
- Jonge vaders hebben niet veel opvoedingsvragen.

Juridische positie

- Veel jonge vaders verkeren in veel verschillende en specifieke opvoedsituaties.
- De positie van de jonge vaders op juridisch vlak wordt als onrechtvaardig en ongelijk beschouwd.
- Ze zijn wel op de hoogte van de wettelijke zaken die ze moeten regelen, maar weten niet goed de weg. De drempel naar een advocaat is te hoog.
- Jonge vaders ervaren sterk de plichten die horen bij het vaderschap, maar hebben juridisch gezien weinig rechten

Omgeving

- Bijna alle jonge vaders denken dat de buitenwereld hen als goede vader ziet.
- Zolang ze geen klachten horen, gaan jonge vaders ervan uit dat ze het goed doen.
- Een jonge vader trekt zich niets aan van wat de buitenwereld ervan denkt - in tegenstelling tot de tienermoeders. Een jonge vader is vooral trots!

WAT IS DE ROL VAN DE JONGE VADER ALS OPVOEDER?

5.3.1 INLEIDING

Hierin beschrijven we de rollen van de jonge vader als opvoeder. De verschillende rollen worden mede bepaald door de juridische status ervan.

Verder bespreken we de rollen op het gebied van taakverdeling met betrekking tot het

huishouden en de praktische opvoeding. En tot slot noemen we de referentiekaders van waaruit jonge vaders handelen en hun verantwoording beleven.

5.3.2 DE (JURIDISCHE) POSITIE VAN DE VADERS

Om wat meer inzicht te krijgen in de relatie die ze onderhouden met de moeder van hun kind en in de aard van het huidige contact met hun zoon of dochter, hebben we hierover vragen gesteld. De vaders die we interviewden hebben namelijk bijna allemaal een verschillende opvoedingssituatie ten aanzien van hun kind.

Bij de jonge vaders die niet meer bij de moeder van hun kind wonen, komt naar voren dat de diverse omgangsregelingen hierop van invloed is.

Deze vaders proberen contact te houden met hun kind door een (goede) relatie te blijven onderhouden met de moeder van hun kind of als dit niet lukt, dit contact via de (schoon)ouders te laten verlopen.

Er zijn verder twee vaders die niet de biologische vader zijn, maar die wel de zorg hebben voor het kind van hun huidige vriendin. Deze worden zorgvaders genoemd.

Eén vader heeft zelf de volledige zorg voor zijn kind op zich genomen en één vader krijgt zijn kind helemaal niet te zien.

5.3.3 WETTELIJKE ZAKEN

Hoe de vaders de wettelijke aspecten over hun kind hebben geregeld is sterk verschillend. Tien vaders hebben direct na de geboorte hun kind erkend en vier vaders hebben het gezag/co-ouderschap wettelijk geregeld. Van de vaders die geen wettelijke regeling hebben getroffen, denken de meesten dat dit wel goed komt. Twee van hen zijn nog wel van plan dit te doen of regelen dit door te gaan trouwen.

In het panelinterview ging het gesprek tussen de vier vaders hierover zo:

"Toen ik zag dat het slecht ging met hem en haar, heb ik een advocaat ingeschakeld en de volledige zorg over mijn kind gekregen. Het was een hele strijd en dat is het nu nog"

"Erkenning is niet belangrijk, het gaat om het gezag! De vrouw kan het je anders heel moeilijk maken"

"Ik heb allebei geregeld, anders kun je er naar fluiten!"

"Wij hadden dit mondeling afgesproken maar dat ging mooi niet goed!"

"Ze was opeens weg, terwijl ik dacht dat het goed ging. Toen moest ik er opeens voor vechten om mijn kinderen te zien"

De vaders zijn zich ervan bewust dat ze op moeten passen voor de Raad voor de Kinderbescherming en de regels niet moeten overtreden. Ze ervaren ongelijke rechten ondanks het gezamenlijke gezag:

"Ik heb een keer een maand mijn kind niet gezien. Ik dacht echt dat ik gek werd"

"Ik heb zelf een keer actie willen ondernemen, maar mijn vrienden zeiden doe het maar niet"

"Ja, je moet rustig blijven"

"Ja, anders kun je het helemaal shaken"

"Als ik de omgangsregeling niet nakom, staat de politie gelijk voor de deur, maar andersom niet"

"Ik wilde ook een keer mijn kind ophalen bij mijn schoonouders, maar heb mij onderweg bedacht. Ik heb niet eens gedaan, maar mijn schoonouders hadden de politie al ingeschakeld en sindsdien zit ik toch vast aan de kinderbescherming"

"Ik voelde mij niet serieus genomen, terwijl ik een advocaat in de arm had genomen"

Er zijn ook vaders die wat meer vertrouwen hebben:

“ We hebben erover gepraat. Mochten we uit elkaar gaan, mijn vriendin vindt het belangrijk dat ik dan mijn kind nog wel zie. Ik hoef het niet te regelen”

De Marokkaanse jongen van 17 jaar die nog maar net drie weken geleden vader is geworden, schrok erg van de verhalen en zei:

“Ik ga gelijk dingen regelen!”

De meeste jonge vaders weten dat erkenning en ouderlijke macht niet zomaar verkregen worden. Maar hoe ze dit voor zichzelf moeten regelen weten ze niet zo goed. Ze beseffen vaag dat dit via een advocaat moet gebeuren, maar hebben hier niet altijd de financiële middelen voor. Een andere drempel is de ‘papierwinkel’ die dit met zich mee brengt. Er zijn ook jonge vaders die er eenvoudigweg niet aan denken.

De meeste jonge vaders vertrouwen erop dat ze goede afspraken met de moeder kunnen maken of verwachten ooit nog eens met haar te trouwen.

Ze realiseren zich dat trouwen een goede manier is om deze zaken te regelen. Maar ook dat kost veel geld, en dat is op deze jonge leeftijd en vanuit hun kwetsbare positie niet altijd realiseerbaar.

Van alle twintig geïnterviewden zijn er maar vier die het gezag hebben aangevraagd, om zodoende hun rechten veilig te stellen. De anderen hebben dit niet gedaan. Een vaststaand gegeven is, dat deze vaders die de plichten sterk voelen, juridisch gezien weinig rechten hebben.

5.3.4 FINANCIËEL VERANTWOORDELIJK?

De financiën is een onderwerp dat steeds terug komt. De jonge vaders voelen zich in bijna alle gevallen financieel verantwoordelijk voor hun kind. Een boodschap die ze vanuit hun directe omgeving hebben gekregen en serieus nemen. Dit heeft met maatschappelijke factoren en socialisatie te maken. Niet in alle gevallen zijn ze financieel verantwoordelijk voor hun kind, maar ze ervaren dit wel zo.

Er was één vader die zich niet financieel verantwoordelijk voelde. Dit was een van de niet biologische vaders.

We hebben de jonge vaders gevraagd of ze financieel verantwoordelijk zijn voor hun kind

“Ik betaal het uiterste wat ik kan. Doordat we uit elkaar zijn gegaan zijn er heel veel schulden ontstaan. Ik ben blijven zitten met het huis”

“Ik ben niet financieel verantwoordelijk, maar voel dat wel zo. Je gaat toch wat voelen voor het kind”

“Ja, duur!”

“Ik probeerde haar altijd al zo geld te geven, maar dat pakte ze niet aan. Nu na de rechtszaak moet ik wachten tot zij de papieren invult. Dan kan ik gaan betalen voor mijn dochtertje”

Daarna hebben we gevraagd: “voel je, je financieel verantwoordelijk?”

De vaders voelen (op één vader na) sterk de verantwoordelijkheid om voor hun kind te zorgen. Sommigen van hen vonden dit dan ook maar een rare vraag.

“Ja, want ik betaalde ook al voor de erkenning”

“Ja, ik zit nog op school maar als er niet genoeg is ga ik er bij werken”

“Nee, ik voel mij niet verantwoordelijk, we moeten het toch samen doen?!”

“Ja, dat heb ik van huis uit meegekregen: de kinderen staan voorop”

5.3.4 ROL EN TAAKVERDELING

Om meer inzicht te krijgen in de rol- en taakverdeling bij de jonge geïnterviewde vaders, hebben we de volgende vragen gesteld:

Rolverdeling

"Is er verschil tussen de rol van de vader en van de moeder?"

Zestien vaders vinden dat hier verschil tussen is, twee vaders vinden dat er geen verschil is.

"Het kind is meer bij zijn moeder"

"Deze is gelijkwaardig qua opvoeden. Qua verzorgen niet, want ik heb minder tijd hiervoor"

"Ik ben er maar af en toe, dus maakt het meer indruk als ik wat zeg tegen mijn zoontje"

"Ons kind woont nu bij mijn ex schoonouders. Ik heb dus niet veel te vertellen"

Opvallend is dat bijna alle vaders vinden dat er verschillen zijn en dat er nog steeds sprake is van de traditionele man/vrouw rollen. Vaak doet de moeder meer met het kind, omdat de man werkt. De Marokkaanse vader vindt dat dit ook zo hoort.

Ze geven hierbij wel aan dat als ze eenmaal thuis zijn, de rollen weer gelijk zijn (ook al blijft de vrouw dan soms meer doen, omdat de man moe is van het werken).

Bij de vaders uit Angola en Afghanistan was dat anders; die ervaren de rollen als gelijk en de taken als gelijkwaardig verdeeld, ondanks dat ze werken of op school zitten.

Taakverdeling

Daarna hebben we gevraagd hoe de taakverdeling is met betrekking tot opvoeden en verzorgen. We moeten hierbij rekening houden met de verschillende opvoedingssituaties waarin de vaders zitten.

De jonge vaders die samen met hun vrouw en kinderen in een huis wonen zijn veelal tevreden, het gaat automatisch en er worden geen vaste afspraken gemaakt. Je doet wat je moet doen.

"Ik ben meer de politieagent: geef de regels en grenzen aan. De moeder is meer voor de verzorging enzo. Hij luistert ook beter naar mij"

"Een vrouw is toch anders voor de kinderen, die zorgt en troost. Ik ben er voor de regels"

"Ik werk, zij verzorgt het kind"

"Die is gelijkwaardig: we doen allebei hetzelfde"

"Ieder heeft zijn eigen manier van opvoeden"

"De moeder doet meer, maar als het moet.... doe en kan ik het wel"

"In grote lijnen ben je het wel met elkaar eens, maar bij onenigheid, is uiteindelijk de vrouw toch de baas"

Ondanks dat in de meeste gevallen de vader werkt en de moeder thuis is, vinden vaders de zorgtaken ook leuk:

"Samen douchen met zijn drieën, dat vind ik leuk!"

"Eerst niet, toen deed zij meer. Maar ik kwam erachter dat ik bij mijn dochter helemaal niet mee telde. Dat vond ik niets en nu ik ook meer doe, is dat ook veranderd. Nu komt ze ook bij mij"

"Toen ik zonder werk kwam te zitten deed ik veel meer, en ik vond het heel erg leuk"

"In het weekend doen we het wel samen"

De Turkse jonge vader vertelde:

"Ik ben een beetje lui, ik geef snel op. Ik moet en kan eigenlijk meer doen. Ik word al moe als ik kijk naar wat zij allemaal doet, ik heb veel respect! Ik ben wel veel samen met mijn kind maar... Haha, laatst ging ze een keer een uurtje weg en toen ze terug, kwam lag ik te slapen en het kind zat op mij lekker te spelen! Maar ik kan het allemaal wel hoor! Het huishouden doen we ook samen"

De vaders die een bezoeksregeling hebben, ervaren het zo:

"Als hij bij mij is, doe ik het alleen"

"Nu ik er alleen voor zorg, ben ik vrijer om er een eigen invulling aan te geven. Het meer te doen hoe ik 't wil"

"Het is moeilijk om af te stemmen wat mag er bij mij en wat er mag bij haar. Dit gaat natuurlijk verschillend en hoe moet je dan reageren naar 't kind"

"Ik beschreef in een boekje hoe het weekend dat ik samen met mijn kind had was. Wat ik samen met hem deed en hoe het met hem ging. Leuk, maar ook bewijs voor later. Zo kan hij dan zien dat ik er wel voor hem was"

Op de vraag aan alle jonge vaders, niet kijkend naar hun specifieke opvoedsituatie, of ze hier tevreden over zijn, antwoordden de meeste vaders met "ja". Bijna alle jonge vaders vinden wel dat ze te weinig tijd voor hun kinderen hebben, omdat ze moeten werken of naar school gaan. K. vaartjes ervaart vanuit het werken met jonge moeders dat deze vaak ontevreden zijn over de taakverdeling. Ze vinden dat hun partner te weinig doet en dat bijna alles op hun schouders terecht komt. Hier wordt regelmatig tijdens de groepsbijeenkomsten over gesproken.

5.3.6 BELEVING VADERSCHAP

Trots

Op de vraag: "Wat maakt het vaderschap voor jou positief?", krijgen we te horen dat ze vooral trots zijn op hun kind en hun vaderschap.

"Je mag pas de 3e dag naar buiten met het kind. Nou toen wij eindelijk mochten regende het wel, maar we zijn toch gegaan. Ik wilde m'n kind aan iedereen laten zien en wandelen met de kinderwagen. Gewoon goed inpakken en gaan!"

"Trots dat hij er is"

"Het opvoeden. Ik ben trots"

"Ik ben trots want hij zegt papa tegen me. Hij leert ook elke dag weer wat anders. Samen spelen, samen zijn"

"Het geheel, vader zijn. Het wordt ook steeds leuker nu die kan praten"

"Min kind, een goede omgeving en een goede sfeer"

"Een gezin, samen zijn. Dat maakt me trots!"

Hier ligt een duidelijk verschil met de jonge moeders. Ervaring door het werken met jonge moeders heeft geleerd dat zij vooral last hebben van wat de buitenwereld van ze denkt. Als jonge moeders over straat lopen, gaan ze er van uit dat de mensen negatief naar hen kijken. Ze hebben het gevoel niet voor vol aangezien te worden. Dit gegeven hebben we tijdens het panelinterview aan de vaders voorgelegd en we hebben gevraagd wat zij denken dat de omgeving van hen

denkt, als ze met hun kind op straat lopen.

Dit konden ze maar moeilijk begrijpen en de eerste reactie die we kregen was: Die denkt vast: "Oh, wat loopt daar een leuk kind met zijn papa!"

Dat jonge vaders voornamelijk trots zijn, is verassend en was voor ons volkomen onverwacht. Verder wordt het samen zijn en spelen met het kind, knuffelen genoemd. Dit zijn evenals bij jonge moeders, belangrijke factoren die het vaderschap positief maken.

Verantwoordelijkheid

De verantwoordelijkheid die de jonge vaders erbij hebben gekregen wordt als positief ervaren. Dat ze de verantwoording als positief ervaren, heeft naar ons idee te maken met het feit dat veel vaders een onverantwoordelijk leven leidden en dat, door de komst van hun kind, ze nu voor zichzelf een duidelijk doel hebben om voor te leven. Ze kunnen meer verantwoording aan en willen meer verantwoordelijkheid op zich nemen. Het is gewoon iets dat je moet doen en doet:

"Ik ben serieus geworden. Ik voel mij nu verantwoordelijk"

"Mijn levensstijl is anders. De kinderen halen mij uit een rotgevoel. Ik weet nu waarvoor ik het allemaal doe"

"Ik ben mijn wilde haren kwijt en dat is maar goed ook. Ik ben rustiger geworden: vroeger was ik een etterbak. Ik ben nu minder gevaarlijk voor een ander"

"Ik rijd nu rustiger in de auto. Ik voel mij verantwoordelijk"

"Mijn zus kan ik ook wel wat aan doen, die gaat om met haar kinderen alsof het allemaal maar niets is. Daar kan ik echt niet tegen en wordt er echt chagrijnig van af en toe"

Dit is in tegenstelling tot het vooroordeel waar vaders vaak mee geconfronteerd worden. Een vader vertelt dat zijn ex-partner tijdens de rechtszitting zei:

"Waarom ben jij niet gewoon zo'n jonge vader net als al die anderen? Eentje die zijn kinderen in de steek laat!"

5.3.7 GOEDE VADER OF NIET?

Bijna alle jonge vaders zijn van mening dat hun omgeving hen een goede vader vindt. Sommigen reageren schouderophalend; ze horen geen klachten en ze vinden het niet van belang wat de omgeving vindt. Andere jonge vaders worden nu serieuzer genomen, omdat de omgeving constateert dat ze verantwoording nemen:

"Ik denk het wel, ik hoor geen klachten"

"Ja, want ik ben nu serieus. Het is allemaal niet meer lang leve de lol. Ik ben verantwoordelijk"

Dit in tegenstelling tot de jonge moeders, die het juist erg belangrijk vinden hoe de omgeving over ze denkt.

5.3.8 WAT GAAT GOED?

We zijn ook benieuwd naar waar jonge vaders goed in zijn en van wie ze dat geleerd hebben. Benieuwd zijn we naar wat vaders meenemen uit hun eigen opvoeding en waarom. Zo proberen we een beeld te krijgen hoe vaders invulling geven aan het vaderschap. Alles ging goed was de eerste reactie, alles loopt was de tweede reactie:

"Alles wel. Ik kan hem ook goed aan het lachen maken, hij mij ook trouwens"

Toen we verder vroegen wat dan allemaal zo goed ging, gaf het merendeel van de vaders antwoorden als: met consequent zijn, aandacht geven, verwennen, samen spelen en pret maken.

“Verwennen, ik ben zelf ook verwend. Ja, ik ben dan ook thuis de jongste van acht”

“Aandacht geven en spelen, de rest vind ik moeilijk”

5.3.9 VAN WIE HEB JE OPVOEDEN GELEERD?

Op de vraag van wie ze dit geleerd hebben, antwoordt de meerderheid “van mijzelf” (8). Bij iets minder dan de meerderheid (7) spelen ouders en familie, specifiek zussen, een belangrijke rol en bij een kwart van de geïnterviewden (5) hebben ze daar deskundigen bij gebruikt, zoals kraamverzorgsters of informatie uit boekjes gehaald.

De kraamverzorgster was er vooral voor de tips.

“Mijn zus, ik praat veel met haar en leer van haar hoe ik het moet doen”

“Het ging automatisch, dus zelf. Van de thuishulp kreeg ik wel praktische tips. Maar ik heb ook een jong zusje, dus daar heb ik veel dingen van gezien

“Ik woon bij mijn ouders in huis, dus ik heb de ervaring dichtbij. Heb tips gehad en wel wat hulp, maar voornamelijk toch zelf”

Jonge vaders vinden dat opvoeden eigenlijk vanzelf gaat: “je groeit erin en daar heb je geen hulp bij nodig. Je hebt daarnaast toch nog je familie en verder gaat het wel vanzelf vinden ze. Je moet gewoon consequent zijn en regels stellen, en als dat niet werkt doe je wat anders”.

Deze houding en vanzelfsprekendheid vinden we opvallend.

5.3.10 WAT NEMEN DE VADERS MEE UIT HUN EIGEN OPVOEDING?

De vraag wat ze meenemen uit hun eigen opvoeding wordt niet direct begrepen. Na wat uitleg of ze dingen terug zien die hun ouders deden en die zij nu ook weer doen, antwoordden de meeste vaders, dat regels stellen en consequent zijn, zaken zijn die ze net als hun ouders doen. Respect en een goede omgang met elkaar, vinden ze belangrijk hierin

“Wel streng zijn, maar ik zou geen huisarrest geven. Ik ga veel meer over de dingen met mijn zoon praten. Je moet naar je kinderen luisteren”

“Ja, mijn vader was erg consequent en dat ben ik ook”

“ Ik neem wel dingen over: dagelijkse gang van zaken, zoals jij dat ook gewend bent uit je opvoeding. Maar de regels zijn van mijzelf”

De vader uit Afghanistan en de vader uit Turkije nemen de eigen cultuur mee van hun ouders, maar willen zelf beslissen over de opvoeding. Deze wordt volgens de Turkse vader meer aangepast aan de regels en gewoontes van nu en Nederland.

“De cultuur neem ik van mijn familie over, maar de opvoeding doe ik naar eigen inzicht”

Ook tradities worden overgenomen . Enkele vaders zeiden dat ze het beter zouden doen, want ze hadden het niet zo goed gehad. En één vader zei: “nee, ik neem bewust niks over, ik wil het anders doen”.

Je kunt hieruit weer opmaken dat de vaders denken mee te nemen wat ze willen en voor de rest het zelf invullen.

5.3.11 WAT IS NOG MOEILIJK?

Wat opvalt, is dat op de vraag welke zaken ze moeilijk vinden betreffende de verzorging en opvoeding, antwoordt het merendeel van de vaders met: “ja, wat ze moeilijk vinden is met name het huilen van de kinderen”. Ze weten niet zo goed hoe ze hun kindje moeten troosten. Het grootste deel van de geïnterviewden heeft een kindje tussen de 0 en 3 jaar.

“Ja, want als hij huilt zie ik niet wat hij heeft, dat is lastig hoor. Het zijn handenbindertjes!”

Andere vaders (5) vinden het opvoeden in het algemeen niet moeilijk; "als het goed voelt is het goed, en je groeit er wel in", of ze zoeken er wel een oplossing voor.

"Nee, ik heb geen problemen. Je kunt zelf je kind sturen. Je moet gewoon consequent zijn en als hij iets doet wat niet mag, gelijk afstraffen"

"Alles kan beter, wanneer doe je t goed? In het begin was ik onzeker. Het leek of ik t van de andere partij ook niet goed mocht doen. Nu ga ik op mijn gevoel af. Voelt 't goed dan is het goed. Nu begrijpt hij mij ook beter"

"Nee, niks want ik zoek er wel een oplossing voor"

Twee vaders vinden meer de praktische dingen moeilijk en riepen luid lachend:

"Hoe krijg je dat kind schoenen aan? Dat vind ik echt verschrikkelijk!"

"Hoe krijg ik hem op de pot!"

5.3.12 SAMENVATTING EN BEVINDINGEN

Rolverdeling

- De rolverdeling is rolbevestigend: moeders zijn thuis en vaders zorgen voor een inkomen.
- Jonge vaders voelen een sterke verantwoordelijkheid om voor het inkomen te zorgen.
- In bijna alle gevallen heeft de moeder de grootste zorgtaak.

Taakverdeling

- Jonge vaders zijn tevreden over de taakverdeling,
- Jonge vaders hebben er last van dat ze te weinig tijd voor de kinderen hebben.
- De buitenlandse vaders ervaren dat de taken gelijkwaardig verdeeld zijn, ondanks dat hun vrouw thuis is en de man werkt en op school zit.

Opvoeding

- Jonge vader nemen veel mee uit hun eigen opvoeding, zoals regels stellen en consequent zijn; dit zijn belangrijke thema's voor hen.
- Jonge vaders zijn voornamelijk autodidactisch.
- Jonge vaders vinden dat ze veel dingen goed kunnen, vooral aandacht geven en spelen.
- Jonge vaders vinden het moeilijk als hun kinderen huilen.
- Jonge vaders hebben niet veel opvoedingsvragen.

Juridische positie

- Veel jonge vaders verkeren in veel verschillende en specifieke opvoedsituaties.
- De positie van de jonge vaders op juridisch vlak wordt als onrechtvaardig en ongelijk beschouwd.
- Ze zijn wel op de hoogte van de wettelijke zaken die ze moeten regelen, maar weten niet goed de weg. De drempel naar een advocaat is te hoog.
- Jonge vaders ervaren sterk de plichten die horen bij het vaderschap, maar hebben juridisch gezien weinig rechten

Omgeving

- Bijna alle jonge vaders denken dat de buitenwereld hen als goede vader ziet.
- Zolang ze geen klachten horen, gaan jonge vaders ervan uit dat ze het goed doen.
- Een jonge vader trekt zich niets aan van wat de buitenwereld ervan denkt - in tegenstelling tot de tienermoeders Een jonge vader is vooral trots!

5.4. WAT VOOR STEUN EN ADVIES KRIJGEN JONGE VADERS?

5.4.1 INLEIDING

Mannen, jongens, vaders en ook jonge vaders vragen minder snel hulp en vinden het ook moeilijk om hulp te vragen. De vraag in dit hoofdstuk luid: Wat voor steun en advies krijgen jonge vaders? Als ze al steun en advies vragen en of krijgen, dan willen we inzicht krijgen in: Waar kloppen ze aan voor advies? Welke vragen stellen ze? Kennen ze het jonge vaderproject en/of willen of zijn ze deelnemer hiervan? Onze bevindingen leest u hieronder.

5.4.2 WAAR KUN JE VOOR ADVIES AANKLOPPEN?

Wij hebben aan de jonge vaders gevraagd waar ze voor advies kunnen aankloppen. In eerste instantie reageren de jonge vaders dat ze het eerst liever zelf proberen en uitzoeken. Maar na hier wat op door te vragen noemen vrijwel de meeste vaders daarbij hun ouders, vier vaders noemen vrienden, vijf vaders noemen deskundigen en ook worden collega's, zussen en advocaat genoemd,

Twee jongens geven aan dat verloskundigen zich meer op de moeder richten en dat ze maar weinig advies hebben gehoord. Een andere zegt weer dat hij bij het consultatie bureau tips en adviezen krijgt:

"Ik ben altijd mee geweest naar de verloskundige enzo, maar ik heb daar weinig advies ofzo gehoord".

"Bij het consultatie bureau kreeg ik tips en adviezen"

Anderen zeggen dat er soms wel aanbod voor hulp is, maar dat ze het liever zelf willen doen. Twee vaders zeggen dat ze helemaal niet om hulp zouden vragen, want ze willen het liever zelf doen of ze willen het oplossen samen met hun partner.

Uit onderstaande citaten blijkt dat ze zelf niet zoveel om advies hebben gevraagd en dat ook liever niet doen:

"Ik wil alles zelf oplossen. Als dat niet lukt dan samen met mijn partner"

"Weinig!"

"Soms is er wel een aanbod voor hulp, maar we willen het liever zelf en alleen doen"

"Ik vraag niet zo snel om hulp, maar ik pik wel dingen op uit gesprekken"

"Nee, zou geen hulp vragen, ik zie het wel"

Familie wordt wel gezien als belangrijk, maar ze zijn volgens de vaders hier niet verantwoordelijk voor:

"Ouders, ja aan mijn ouders. Maar dat kwam niet zo vaak voor. Ik wilde het zelf doen"

"Je kunt wel steun vragen, maar ouders zijn daar niet voor verantwoordelijk. Je moet het zelf doen"

"Opstaan 's nachts, als je morgens weer moet opstaan, dat is wel zwaar. Ik was hier wel op voorbereid door mijn zus"

De jongen uit Afghanistan vertelt:

"Ik kijk veel af van oudere mensen. Ik weet dat ik niet boos mag worden, maar vind dit wel moeilijk"

En weer anderen vragen wel advies:

"De combinatie van werk en kind is moeilijk, maar daarvoor kun je de ouders inschakelen"

"In mijn vriendenkring zitten andere jonge vaders. We delen ervaringen uit en praten met elkaar"

"Ik heb veel gelezen. Ik heb boeken uit de bibliotheek"

5.4.3 WELKE VRAGEN HEB JE GESTELD?

Daarna hebben we doorgevraagd welke vragen ze dan gesteld hebben. Ze vragen voornamelijk kleine opvoedingsadviezen zoals "wat moet ik doen als hij niet wil eten of wat moet ik doen als hij gillend op de grond ligt in de winkel als hij iets niet mag"?

Vijf jonge vaders vertellen hoe ze advies hebben gevraagd aan een advocaat over de omgangsregeling. Dit was in het panelinterview een duidelijk thema. Jonge vaders willen graag advies over rechten die bij een omgangsregeling horen.

"De kindbescherming moet mij er meer bij betrekken. Als vader heb je niets te vertellen. Het is vervelend als je schoonouders voor je beslissen en dat jij je kind niet langer als 3 dagen mag zien in de vakantie. Is toch mijn zoon?! Ik kan het niet accepteren dat ik daar niets over te vertellen heb"

Wat opvalt is dat veel jonge vaders vertellen dat ze veel advies hebben gekregen en er zelf niet om gevraagd hebben

"Ik kreeg informatie van iedereen"

"Ik kreeg veel advies waar ik niet om gevraagd heb"

Je kunt hieruit concluderen dat ze over het algemeen geen adviezen vragen, want ze krijgen wel adviezen en pakken hier uit op wat ze kunnen gebruiken. Tien vaders vinden deze adviezen prettig of ondersteunend:

"Ik kreeg van iedereen informatie, deze heb ik met elkaar vergeleken en er toen uitgepikt wat ik kon gebruiken"

"Altijd goed, hoe meer hoe beter, ik kan er altijd wat van leren"

Zeven vaders ervaren dit als storend, te bemoeizuchtig of teveel maar weidden hier verder niet over uit.

5.4.4 HET JONGE VADERPROJECT

We zijn benieuwd of het jonge vaderproject bekend is bij de jongens en/of het voor hen nut kan hebben en of ze er gebruik van willen maken. We hebben hierover gericht vragen gesteld. Op de vraag: "er is een Jonge vaderproject gestart en is dit iets voor jou?" antwoordden tien vaders instemmend of zijn in ieder geval nieuwsgierig naar het project.

"Alles is altijd alleen maar voor moeders, moeders en nog eens moeders....."

Vier jonge vaders antwoorden met: misschien of een beetje. Twee jonge vaders met: nee ik ben te oud of te druk:

"Misschien nu wel, maar als ik straks weer werk ben ik waarschijnlijk te druk"

"Mijn eigen netwerk is groot genoeg"

"Ben nu te oud denk ik, maar is wel heel belangrijk dat 't er is. Als je alleen bent heb je niemand om mee te overleggen, soms sta je hier echt helemaal alleen in"

De vier vaders die deel deelnamen aan het panelinterview zijn al gestart bij het Jonge vaderproject .

“Toen ik werkte had ik geen tijd voor het jonge vaderproject. Voor nu is dat anders, ik ben thuis en heb de zorg voor mijn kind en kom er voor steun en advies”

Op de vraag: “wat zal het nut van een Jonge vaderproject voor jou kunnen zijn?”, antwoordden de vaders met “ervaringen delen, bij elkaar zijn, leuke dingen doen, je verhaal kwijt kunnen”.

“Je kunt er samen over praten, vrienden zonder kinderen weten niet hoe het is om vader te zijn”

“Bij elkaar zijn, gezelligheid, maar niet voor advies”

Zeven vaders wilden wel informatie halen of advies.

Belangrijk hierin is dat het wel serieus moet zijn, en een positieve inslag moet hebben. De vaders hebben geen behoefte aan vaders die het vaderschap niet serieus nemen. Dit kwam duidelijk in het panelinterview naar voren:

“Zo’n vent die niet naar zijn kind om kijkt, die zou ik wel eens even aan de tand willen voelen, maar die hoeven we hier niet”

Een andere vader vertelde dat er ook een algemeen belang is. Het zijn mannen onder elkaar, de vrouw is er niet bij er wordt dan over alle onderwerpen gesproken over seks, je ex en bier. Je bent toch vrijer als je vriendin er niet bij is. De anderen zijn het hier mee eens.

Moeders moeten ook aan zichzelf werken en dat moeten ze maar bij Donna doen.

De mannen hebben het er erover, dat er andere redenen zijn waarom vrouwen zich aan melden,

“Een vrouw maakt zich sneller zorgen, en vraagt dan hulp aan iemand met meer ervaring”

“Een man doet wat hij zelf denkt, hij doet gewoon wat hij zelf wil. Als dat niet gebeurt zoals hij het zelf wil, zorgt hij ervoor dat dit toch zo gebeurt”

Een andere vader zegt:

“Vrouwen twijfelen meer en zijn vaak onzeker of ze het wel goed gedaan hebben”

Waarop een andere vader weer zegt:

“Vrouwen zijn anders, praten met elkaar wisselen ervaringen uit, stemmen dan op elkaar af en trekken hier hun conclusies uit, mannen doen dat niet!”

Duidelijk hieruit wordt dat het seksespecifiek werken belangrijk is.

We vragen nog even door over of het dan ook een man moet zijn die hen zal begeleiden. Ze vinden dat een man hen beter begrijpt, maar een vrouw toont meer begrip; daarbij gaat het meer om het gevoel en zullen ze meer aan een vrouw vertellen. Ze vinden het één niet beter dan het andere, maar de combinatie van een man en een vrouw is het allerbeste. Hier zijn ze het allemaal mee eens.

Onze conclusie hierover is: vanuit seksespecifiek oogpunt zou je kunnen stellen dat in deze context mannen fenomenen bij elkaar kunnen herkennen. Een vrouw in deze, kan hetzelfde fenomeen erkennen. Een wezenlijk verschil dat bepaald wordt door de sekse.

Inmiddels heeft het jonge vaderproject twaalf jonge vaders die deelnemen aan activiteiten, waarvan vier vaders ook persoonlijk begeleid worden.

Klopt dan de vooronderstelling dat vaders zichzelf niet als risicogroep of probleemgroep zien? En zich daar tegen afzetten? En ze niet zomaar vanzelf met hulpvragen naar instellingen gaan, terwijl ze wel hulpvragen hebben?

Ze hebben inderdaad niet zoveel vragen, maar staan negatief tegenover adviezen. Ze halen er alleen uit wat voor hen van belang is. Bijna alle vaders staan niet afwijzend tegen een Jonge vaderproject en zeggen er wel nieuwsgierig naar te zijn. Zes van de geïnterviewde vaders zijn al gestart en halen er naar eigen zeggen meer uit dan verwacht.

5.4.5 SAMENVATTING EN BEVINDINGEN

Steun en advies

- Jonge vaders vragen over het algemeen liever geen adviezen
- Jonge vaders krijgen veel adviezen
- Jonge vaders halen uit deze adviezen datgene wat ze nodig denken te hebben
- Jonge vaders zijn voornamelijk autodidactisch
- Jonge vaders hebben niet veel opvoedingsvragen
- Jonge vaders nemen veel mee uit hun eigen opvoeding, zoals regels stellen en consequent zijn; dit zijn belangrijke thema's voor hen

Het Jonge vaderproject

- Jonge vaders staan niet afwijzend tegenover het jonge vaderproject
- Het nut ligt voor hen in de ontspannende sfeer
- Voorwaarden zijn dat het serieus is
- Sekse specifiek werken is belangrijk
- Jonge vaders willen in eerste instantie geen advies, maar halen er als ze er eenmaal zijn, meer uit dan verwacht
- De begeleiding kan zowel bestaan uit een man als een vrouw, het liefst een combinatie van beiden

5.5. HOE WILLEN JONGE VADERS ZICH ONTWIKKELEN?**5.5.1 INLEIDING**

"Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst" is een bekend spreekwoord. In dit hoofdstuk kijken we dan ook voorruit en nemen de wens van de jonge vader als uitgangspunt. Hoe willen jonge vaders zich ontwikkelen?, Hoe zien ze de ideale vader? en Hoe en waarom willen ze zich zelf verder ontwikkelen?

5.5.2 DE IDEALE VADER

Als inleidende vraag voor dit hoofdstuk hebben we de vaders eerst gevraagd hoe de ideale vader er voor hen uitziet? Hier kunnen we op het eind van dit hoofdstuk een vergelijking maken met de antwoorden die ze hebben gegeven over hoe ze zich willen ontwikkelen.

Over de vraag wat de ideale vader is, moeten de jonge vaders even nadenken.

Drie jonge vaders geven als eerste antwoord dit niet te weten.

Eén gaf de reden dat hij zelf geen goed voorbeeld heeft gehad.

De ander legt de link met zichzelf en geeft aan het wel goed te vinden zoals het nu gaat.

En de laatste haalt zijn schouders op en zegt: "De ideale vader? Zoals een gewone vader is!"

Deze uitspraak, 'zoals een gewone vader is', geeft achteraf gezien een goede samenvattende term voor wat de jonge vaders verstaan onder ideaal vaderschap.

De jonge vaders doen uitspraken over (of een combinatie van) het volgende:

- het hebben of kunnen geven van materiële zaken die voorzien in de benodigdheden voor het levensonderhoud van het gezin.
- een beschrijving van de houding van deze gewone - ideale vader

"De ideale vader, van alles wat en het financieel goed hebben"

"Goed zijn voor vrouw en kleine"

"Een baan, huis en auto hebben en er altijd zijn voor je kind"

"Een vader die luistert, aandacht heeft voor zijn kinderen en ze alles kan geven wat ze nodig hebben"

"Een vader die gelukkig is met zijn zoon"

“Veel dingen samen met je kind doen, b.v. sporten, maar ook strakke regels en niet te vrij opvoeden”

“Veel cadeaus geven, want die heb ik zelf niet gehad”

5.5.3 WAT KUN JE ALS VADER GEVEN?

Daarop volgend hebben we de jonge vaders gevraagd wat ze momenteel op de volgende gebieden hun kinderen kunnen geven, en of dit overeenkomt met wat ze zouden willen. Hierbij hebben we gevraagd naar de volgende gebieden: Liefde, aandacht, financieel, tijd, ondersteuning en of ze een voorbeeld kunnen zijn voor hun kind(eren).

Liefde

Hier gaven alle jonge vaders als antwoord “ja”. Een vader sprak wel zijn twijfel uit of zijn zoontje dit ook wel als zodanig ervoer.

“Ja, in het weekend dat hij bij mij is geef ik hem alle liefde die ik heb. Maar ik weet niet hoe het voor hem is. Hij hangt aan mijn been, huilt en wil niet loslaten als hij naar huis moet. Dit gaat mij door merg en been, elke keer weer. Zo klote allemaal!”

Aandacht

Het merendeel van de jonge vaders geeft hierop ook een positief antwoord.

“Ja, eerder teveel, hij wordt zo verwend”

Vier van de jonge vaders geven echter aan dit niet voldoende te kunnen geven. Ze zijn te druk met school of werk of hebben, als ze dan eindelijk thuis zijn, er gewoonweg geen puf meer in, omdat ze te moe zijn. Ze voelen zich hier niet prettig bij.

Twee andere jonge vaders maken zich zorgen. Zij geven hun kind de volledige aandacht. Ook de opa's en oma's dragen daar hun steentje aan bij. Maar helaas geldt dit niet voor hun ex-partners. Beide jonge vaders geven aan dat de moeders zeggen de zorg niet aan te kunnen. Ze betreuren dit en hopen dat dit in de toekomst zal veranderen en verbeteren in het belang van hun kind. Als gevolg hiervan heeft een van de jonge vaders nu de volledige zorg van het kind. Het kind van de andere jonge vader is momenteel bij zijn ex-schoonouders. Als de moeder van zijn kind binnenkort niet de draad oppakt, krijgt ook hij de volledige zorg over zijn kind te dragen.

Financieel

Meer dan driekwart van de jonge vaders geeft aan meer geld te kunnen gebruiken of echt nodig te hebben. De oorzaak hiervan komt door schulden, een slechte betaalde baan of een uitkering of simpelweg omdat ze nog op school zitten.

“ Voor nu gaat het nog wel, want hij is nog klein. Later niet meer, dan heb ik meer geld nodig”

Naast het geld dat ze nodig hebben voor de dagelijkse levensbehoeften, geven de jonge vaders aan geld nodig te hebben om hun kind een goede toekomst te kunnen bieden. De kinderen moeten kunnen studeren en een goede baan krijgen:

“Hij moet later goed in de maatschappij kunnen functioneren”

De Angolese vader zegt veel geld nodig te hebben omdat hij samen met zijn zoon wil reizen, om hem de wereld te laten zien en:

“Ik wil dat hij naar de universiteit gaat!”

Ze beamen daarna allemaal volmondig, er alles aan te willen doen om ervoor te zorgen dat hun kind niets te kort komt. Hierdoor vraagt de een steun aan zijn schoonfamilie, een ander wil meer gaan werken en een derde spaart zich het eten uit de mond, om zo voldoende over te houden voor het weekend dat zijn kind bij hem is.

“Als ik geen schulden meer heb kan ik mijn kind meer geven. Nu koop ik door de week alleen brood en melk zodat ik meer geld heb als de kleine bij mij is in het weekend”

De rest van de jonge vaders zegt dat hun kinderen genoeg krijgen. Volgens sommigen zelfs teveel. Ze vertellen dat hun kinderen door hen en hun familie worden verwend.

Tijd

Over de hoeveelheid tijd die de vaders aan hun kind willen en kunnen besteden zijn de meningen ongeveer gelijk verdeeld. De ene helft vindt dat de kinderen hen genoeg te zien krijgen.

“Tijd moet je maken”

De andere helft heeft tijd te kort. We kunnen een verdeling maken tussen de vaders die samen met hun kind wonen maar door werk onvoldoende tijd met hun kind kunnen doorbrengen en de jonge vaders die hun kinderen te weinig zien door hun gezinsomstandigheden. Deze vaders geven aan dat dit erg moeilijk te verkroppen is en dat het hun erg frustrateert. De verschillende bezoeksregelingen zijn eveneens bepalend.

Een jonge vader krijgt zijn kind helemaal niet te zien, ondanks de via de rechtbank afgesproken bezoeksregeling van één uur in de twee weken, onder toezicht van zijn ex- vriendin.

Andere bezoeksregelingen variëren van je kind elk weekend zien tot het kind om het weekend hebben. En van één dag in het weekend samen zijn tot het volledige weekend voor je kind zorgen. Alle regelingen zijn echter wel strak van uur tot uur beschreven en worden ook op deze manier nageleefd.

Ondersteuning geven en een voorbeeldfunctie vervullen

De jonge vaders vinden het allemaal belangrijk voldoende ondersteuning te geven. Op één na geven ze aan dit ook voldoende te kunnen.

“We zijn heel hecht met elkaar, we zijn goede ouders”

“Ja, zeker weten, dat is ook erg belangrijk”

“Ondersteuning geven nee, door mijn werk zie ik mijn kind bijna niet meer en is de relatie met mijn vriendin nu slecht”

Het zijn van een goed voorbeeld voor je kind wordt ook hoog aangeschreven. Ook de vaders die voorheen een minder verantwoordelijk leven leidden, hebben dit veranderd of zijn hier hard mee aan het werk.

“Ja, je moet wel, kids doen je na”

“Jah eh, heb mijn dingen ook wel gedaan en genoeg uitgevreten, maar dat heb ik nu achter de rug dus, kan nu wel voorbeeld zijn voor mijn kind”

“Voorbeeldfunctie? ja nu wel! Ik moet nu wel en doe alles hoe 't moet”

“Ga aan mij zelf werken, om een voorbeeld te kunnen zijn. Ik heb hier hulpverlening bij”

Al heeft een vader nog wel wat op zichzelf aan te merken.

“Voorbeeldfunctie? Als ik weer ga werken wel, nu lig ik teveel op de bank. Een vast dagritme is belangrijk”

5.5.4 WAARIN ZOU JIJ JE NOG WILLEN ONTWIKKELEN?

Driekwart gaf aan zich nog verder te willen ontwikkelen met betrekking tot werk en/of opleiding. Sommigen hadden hiervoor al plannen of waren er al mee bezig. Anderen hadden nog zaken in de weg staan die hun belemmerden iets op dit gebied te kunnen veranderen.

“Wilde hier al in ontwikkelen maar nu zit er meer druk achter”

“Ander werk, voor een betere toekomst”

Drie jonge vaders wilden zich nog verder ontwikkelen met betrekking tot de verzorging en/of opvoeding van hun kind. Dit is volgens hen een vlak waarop je nooit stopt met leren.

“ Ja, ik moet alles nog ontdekken, maar maak ook veel mee met mijn kleine nichtjes”

“Blijft belangrijk natuurlijk, opvoeding en verzorging. Daarin kun je, je altijd verder ontwikkelen”

Drie andere vaders willen verbeteringen zien in hun woonomgeving of huisvesting.

“Ik heb een huis gekocht om mijn dochter een betere toekomst te bieden”

“Een andere omgeving. Ik woon nu door schulden die ik heb noodgedwongen in een aso-buurt”

“Een eigen plek, zodat ik wat rust krijg. Dat is goed voor mijn kind en goed voor mijn vrouw”

De rust die in bovengenoemd citaat wordt beschreven: ‘een eigen plek geeft rust’, wordt ervaren als een belangrijk onderdeel.

“Ik hoop, dat het rustiger wordt in ons gezin, doordat de basis goed is”

Kijkend naar het bovenstaande kunnen we zeggen dat de jonge vaders zich willen ontwikkelen op de gebieden, waardoor de basis wordt verbeterd.

Het is mooi te weten dat hun ideaal niet irreëel is en dat ze geen zaken nastreven die voor velen van hen niet haalbaar zijn.

Dit stemt ons hoopvol wat betreft de toekomst van de jonge vaders in deze maatschappij. Het biedt perspectief voor het behalen van goede resultaten in het begeleiden en ondersteunen van de jonge vaders.

Hiermee wordt niet beweerd dat dit voor velen van hen onmiddellijk bereikbaar is. Vragend naar hoe ze de toekomst voor zichzelf zien, kunnen we opmaken dat het merendeel op deze manier verder wenst te gaan en/of de toekomst wel rooskleurig ziet.

Ze gaan aan dat werk er toeleidt om de basis goed te krijgen of deze te verbeteren. B.v. meer geld door een betere baan/opleiding. Beter huisvesting en juridische zaken die beter geregeld zijn of worden nagekomen.

5.5.5 EEN TERUGBLIK

Tot slot de vraag: *“Naar alles terugkijkend, wat zou je dan anders hebben gedaan?”*

Maar twee vaders riepen ontzet: “dan was ik er niet aan begonnen!” Het betreft hier de twee vaders waar alles bij mis is gelopen met als gevolg dat ze nu met lege handen staan en een teleurstelling rijker zijn. Geen vriendin en geen contact met hun kind.

Eén zou achteraf hebben gewacht met het krijgen van een kind:

“Gewacht met kinderen krijgen, meer sparen, werk gehad. Dan was alles makkelijker gegaan. Het was te vroeg ik zat nog op school”

Terugkijkend op hun ervaring van het moment van zwangerschap tot het invulling geven aan hun nieuwe rol als vader, zouden vier het zo weer opnieuw doen en soms, naar enige aarzeling, het niet anders doen dan ze hebben gedaan:

“Niets, ach misschien sommige dingen wat beter, maar eigenlijk ook weer niet. Ik ben tevreden”

“Met de tweede langer gewacht, maar nu ook wel weer blij dat het zo gegaan is. Ik wil ze niet meer missen”

De helft van de vaders dachten na over hun ervaringen en gaven uiteenlopende zaken aan die ze anders zouden hebben gedaan met betrekking tot zichzelf, hun relatie of het eerder gaan regelen van de basis voorwaarden, zoals een huis. Eén zou meer hebben willen genieten van de zwangerschap:

"Er is wel aanbod geweest voor hulp maar ik wilde het liever zelf doen. Achteraf gezien zou ik toch eerder hulp hebben gezocht en geaccepteerd"

Sommige vaders richtten zich meer tot de jongens in het algemeen of op andere toekomstige vaders en zeiden met hun 'nieuwe' wijsheid in pacht:

"Je moet er goed over nadenken voor je eraan begint. Het moet een bewuste keuze zijn, je bent wel je vrijheid kwijt"

"Als je een kind wil moet je eerst goed nadenken, er goed voor kunnen zorgen. Het is geen speelgoed. Iedereen heeft de juiste begeleiding nodig, de gevolgen ervan zijn groot!"

"Niets erger dan een klote verstandhouding met je ex. Dat hebben kinderen als eerste in de gaten, die spanning. Houdt 't dus goed. Maar je hoeft ook niet over je heen te laten lopen!"

"Vecht voor je kind, niet opgeven!"

We hebben de vaders bedankt voor het interview en hun vrijgemaakte tijd. Op de laatste vraag of ze nog iets hadden toe te voegen of dat we iets zijn vergeten te vragen, kregen we als reactie dat ze het wel leuk hebben gevonden hier eens over te vertellen en bij stil te staan. Drie vaders gaven als laatste kreet:

"In de toekomst wil ik er nog wel een kindje bij!"

5.5.6 SAMENVATTING EN BEVINDINGEN

Ideaalbeeld en toekomstbeeld

- Het ideaal van de jonge vaders is niet irreëel is en ze streven geen zaken na die niet haalbaar voor ze zouden kunnen zijn.
- Kijkend naar hun wensen willen de jonge vaders fundamentele zaken geregeld hebben die hun basis veiligstelt.
- Alle jonge vaders vinden dat ze hun kind voldoende liefde en aandacht kunnen geven.
- Op financieel gebied geven de jonge vaders aan dat ze, om goed voor hun kind te kunnen zorgen, meer financiële armslag nodig hebben.
- Afhankelijk van de gezinssituatie waarin de vaders verkeren, kun je zeggen dat de helft tevreden is en de andere helft ontevreden is over de hoeveelheid tijd die ze aan hun kind kunnen besteden
- Ondersteuning geven en een voorbeeld voor je kind kunnen zijn, staat bij de vaders hoog aangeschreven. De jonge vaders geven aan, dit voldoende te kunnen. Diegenen die dit naar eigen idee nog niet voldoende kunnen, zijn hier hard mee aan het werk.
- Op het gebied van opleiding en werk willen alle jonge vaders zich verder ontwikkelen. Dit heeft voor hen de grootste prioriteit.
- Een goede huisvesting en werken aan een goede opvoeding en verzorging staan op de tweede plaats.

6. CONCLUSIES

6.1 INLEIDING

Het centrale uitgangspunt van ons onderzoek is de probleemstelling "Het is onbekend hoe hulpverlening, inclusief het Jonge vaderproject, goed kan aansluiten bij wat jonge vaders in de gemeente Hengelo belangrijk vinden bij de invulling van het vaderschap en rol als vader". Door middel van de resultaten van ons onderzoek willen we hieronder een antwoord geven op de probleemstelling.

Om de leesbaarheid te vergroten hebben we onze conclusies onderverdeeld aan de hand van de vier volgende deelvragen;

- 1. Wat betekent het vaderschap voor de jonge vader?**
- 2. Wat is de rol van de vader als opvoeder?**
- 3. Wat voor steun en advies krijgen jonge vaders?**
- 4. Hoe willen jonge vaders zich ontwikkelen?**

Ad 1 Wat betekent het vaderschap voor de jonge vader?

Jonge vaders kiezen niet altijd bewust voor de zwangerschap van hun partner, maar als dat dan toch gebeurt, en het kind eenmaal geboren is, nemen ze als bijna vanzelfsprekend hun verantwoordelijkheden op zich. Deze conclusie bevestigt dat jonge vaders hierin niet veel van jonge moeders verschillen, zoals beschreven in het onderzoek: Jonge moeder?! Nou en!

Jonge vaders lijken meer betrokken te zijn bij de zwangerschap dan (aankomende) vaders in het algemeen. (zie onderzoek Centerdata)

Wat opvalt, is dat in vergelijking met de Nederlandse vaders, de buitenlandse vaders andere beweegredenen hebben om te kiezen voor een kind. De twee geïnterviewde vaders uit Afghanistan en uit Angola maken bewust de keuze om een vrouw een kind te geven, zodat ze niet meer zo alleen zijn. Vijf Nederlandse vaders daar en tegen, hebben de komst van hun kind als redding ervaren om hun leven te structureren en zin te geven.

Hierin zien we twee verschillen: de buitenlandse vaders hebben vooraf een bewuste reden en de Nederlandse vaders lijken achteraf, op basis van hun persoonlijke ervaringen en voordelen, de beweegredenen voor het krijgen van een kind te motiveren.

De grootste verandering die ze ervaren betreft de relatie met hun partner, die veelal hechter is geworden. Ook geldt dit voor de omgang met vrienden, die ze minder zien maar wel dezelfde zijn gebleven En de invulling van hun vrije tijd. De jonge vaders hebben minder vrije tijd maar vinden dit niet erg omdat ze hun aandacht meer op het gezinsleven richten.

De resultaten komen overeen met het onderzoek van Ouders van Nu. Hierbij zijn nauwelijks verschillen te melden met andere vaders.

Jonge vaders geven aan dat de relatie met hun (schoon)ouders is verbeterd en het contact is toegenomen. Het is bekend dat dit ook geldt voor andere vaders in reguliere opvoedings-situaties.

Het werk wordt serieuzer opgevat door de verantwoordelijkheid die ze voelen om voor een inkomen te zorgen. Deze conclusie is een bevestiging van de typische mannenrol zoals die beschreven wordt in "De mens als thema's" 1999 van I. Rooijedijk en A. Dijt. En blijkt leeftijd geen bepalende rol te spelen in deze.

Ad 2 Wat is de rol van de vader als opvoeder?

De rolverdeling is rolbevestigend; moeders zijn thuis en vaders zorgen voor een inkomen. De jonge vaders voelen deze verantwoordelijkheid sterk.

In bijna alle gevallen verricht de moeder meer zorgtaken. Vaders richten zich meer op het aandacht geven en spelen. Over deze taak en rolverdeling zijn de jonge vaders tevreden, al hebben ze er wel last van dat ze door hun werk de kinderen te weinig zien.

Hierin verschillen ze niet zoveel van de vaders in het algemeen. De uitslagen van de Vaders van Nu enquête zeggen hetzelfde. Ook daar geven vaders aan (68%), dat ze het belangrijk vinden om minder te gaan werken om zo meer tijd aan zorgtaken te besteden. (97%) Het idee is er, maar uitvoeren? Volgens de enquête is slechts 22% is daadwerkelijk minder gaan werken.

Ook de jonge vaders hebben dezelfde voornemens. Ze kunnen zich echter niet veroorloven om minder te gaan werken. Financieel gezien moeten de jonge vaders nog investeren in hun toekomst en carrière. Ze kunnen het zich nog niet permitteren hierin minder te presteren. Jonge vaders verschillen in dit opzicht qua uitvoering niet veel van vaders in het algemeen, maar de beweegredenen om niet minder te gaan werken zijn verschillend.

De positie van de jonge vaders op juridisch vlak wordt als onrechtvaardig en ongelijk beschouwd. Ze zijn wel op de hoogte van wettelijke zaken die ze moeten regelen, maar weten niet goed de weg. De drempel naar een advocaat is te hoog. De jonge vaders ervaren sterk de plichten die horen bij het vaderschap, maar hebben juridisch gezien weinig rechten.

Ad 3 Wat voor steun en advies krijgen jonge vaders?

Jonge vaders krijgen veel adviezen. Ze ervaren dit niet als vervelend en gebruiken datgene wat ze denken nodig te hebben. Ze vragen over het algemeen zelf nauwelijks om advies. Jonge vaders zijn voornamelijk autodidactisch.

Dit is wel te verklaren vanuit de theorie. Er wordt gezegd dat adolescenten vaak wel behoefte hebben aan steun, maar dit niet altijd vragen omdat ze anders nooit zelfstandig kunnen worden. Jonge moeders bijvoorbeeld, vragen geen advies, omdat ze het voor de buitenwereld graag goed willen doen. Zij hebben vooral last van het vooroordeel wat de buitenwereld over ze heeft. Alle geïnterviewde vaders voelen zich serieus genomen als vader en hebben geen last van negatieve reacties uit de omgeving. De meeste vaders zien zich zelf niet als aparte doelgroep en zijn voornamelijk trots!

In dit opzicht verschillen ze dus van de jonge moeders.

Dat jonge vaders juist trots zijn is een verrassende constatering.

De verantwoording die behoort bij het vaderschap wordt door hen als positief ervaren. Dat ze de verantwoording als positief ervaren heeft naar ons idee veelal te maken met het feit dat veel vaders voorheen een onverantwoordelijk leven leidden en dat ze door de komst van hun kind, de verantwoordelijkheid voor hun eigen leven beter aan kunnen. Ze hebben nu meer een doel om voor te leven. Ze vinden het gewoon iets dat je moet doen; "als je ervoor kiest moet je ervoor gaan". Dit schrijft van Rooijendijk ook letterlijk in zijn boek de mens in thema's (zie theoretisch kader)

In I. Rooijendijk en A. Dijt (De mens in thema's 1999) zeggen hierover het volgende:

"Het is echter ook onjuist om te denken dat, als men niet bewust voor kinderen heeft gekozen, men niet van ze kan houden. Men kan en moet immers steeds opnieuw kiezen zolang de kinderen van de opvoeders afhankelijk zijn. En dat betekent dat men kan leren om voor ze te kiezen"

Bijna alle vaders staan niet afwijzend tegenover het Jonge vaderproject, en geven aan er wel nieuwsgierig naar te zijn. De waarde voor hen ligt voor de meeste van hen in de ontspanningssfeer. Voorwaarden die ze zelf stellen voor deelname is dat het serieus moet zijn en dat ze niets met vaders hebben die hun verantwoordelijkheid voor het vaderschap niet nemen. Zes van de geïnterviewde vaders zijn al gestart met de bijeenkomsten en halen er naar eigen zeggen meer uit dan verwacht.

De jonge vaders geven aan dat sekse specifiek werken belangrijk is. De begeleiding kan zowel bestaan uit een man als een vrouw.

De jonge vaders geven aan dat mannen hun problemen beter herkennen. Zo hoeven ze er niet 'teveel' over te praten. "Een man weet beter wat je bedoeld". Van een vrouw daar en tegen zouden ze naar hun idee meer erkenning voor hun problemen krijgen. "die zou meer begrip voor mijn situatie hebben".

Ad 4 Hoe willen jonge vaders zich ontwikkelen?

Kijkend naar hun wensen voor de toekomst willen de jonge vaders fundamentele zaken geregeld hebben die hun basis veilig stelt.

Hun ideaalbeeld is niet irreëel; ze streven geen zaken na die voor hen niet haalbaar zijn. Hiermee wordt niet beweed dat wat mogelijk wel bereikbaar is, op korte termijn realiseerbaar is. Uit de antwoorden betreffende de vraag hoe ze hun toekomstbeeld zien, kunnen we opmaken dat het merendeel op dit moment tevreden is en op deze manier verder wenst te gaan. We kunnen stellen dat vaders op dit moment tevreden zijn en niet gericht met de toekomst bezig zijn. Ze leven meer in het hier en nu. Dit is te verklaren vanuit de theorie:
I. Rooijedijk en A. Dijt (De mens in thema's 1999):

"Het komt regelmatig voor dat ouders of begeleiders meer op een langer termijn kijken, terwijl adolescenten meer op de korte termijn de zaken bekijken"

Het werken aan deze randvoorwaarden in het hier en nu, eist al hun aandacht op en hierdoor ontbreekt de energie en aandacht om gericht aan hun toekomstplannen te werken. Dit gegeven klopt dus met de vooronderstelling die er was over jonge vaders.
A. Hammink, coördinator jonge moedercentrum Donna beschrijft dit letterlijk in haar Projectplan van Jarabee jeugdzorg in Twente voor jonge vaders:

"Het ontbreekt de jonge vaders vaak aan een goed toekomstperspectief. De randvoorwaarden zoals: wonen, leren, werken, sociale omgeving, gezondheid en financiën zijn nog niet voldoende voor elkaar. De jonge vaders zijn zelf nog volop in ontwikkeling, maar hebben ondertussen wel de verantwoording om hun kind(eren) te verzorgen en op te voeden. Het vervullen van hun rol als vader, partner en kostwinner is op deze jonge leeftijd een zware taak"

Zich verder ontwikkelen op het gebied van opleiding en werk heeft voor de jonge vaders de hoogste prioriteit. Op financieel gebied geven de vaders aan dat ze, om een goede invulling aan het vaderschap te geven, meer financiële armslag nodig hebben. Als de basisvoorwaarden goed geregeld zijn biedt dit voor de toekomst perspectief.

Uit ons onderzoek blijkt ondermeer dat jonge vaders juist hun verantwoording nemen; dit in tegenstelling tot wat het CBS beweert in het onderstaande stuk.

"Tienervaders zoek?"

Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek zijn er in Nederland 450 tienervaders en ruim 4000 tienermoeders. Die rekensom klopt niet. Of het zijn 450 tienermoeders en -vaders of 4000. Je zou hoogstens kunnen zeggen dat ruim 3500 tienervaders' hun kind en de moeder van het kind in de steek laten? En dat zou in z'n algemeenheid gesteld: geen fraai maar een groot onrustbarend (a)sociaal feit zijn. Soms kan een kil getal zeer goed weergeven hoe we met elkaar omgaan als het er op aan komt..."
(Bron: www.cbs.com)

De cijfers van het CBS zijn naar onze mening ongenueanceerd waardoor we de cijfers niet als gegeven kunnen accepteren en ons eigen onderzoek is te kleinschalig om dit mee te kunnen vergelijken.

Vanwege tegengestelde uitspraken over de verantwoordelijkheid die jonge vaders wel of niet zouden nemen, kijkend naar hen binnen ons onderzoeken en naar de berichten uit de media, is het noodzakelijk om meer en op grotere schaal gegevens te verzamelen en deze te vergelijken. Hierin moet worden meegenomen dat er onder jonge vaders meerdere groepen zijn te onderscheiden, die hier verschillend mee om gaan. In de randstad vindt bijvoorbeeld een snelle stijging plaats van met name Antilliaanse jonge vaders. Hierover zijn echter verder I geen onderzoekgegevens bekend. (zie voorwoord).

Resumé

Jonge vaders voelen zich ten opzichte van hun taak erg verantwoordelijk om op een voor hen juiste manier invulling te geven aan het vaderschap

Jonge vaders voelen zich serieus genomen als vader door de omgeving en hebben geen last van negatieve reacties uit de omgeving en ze zijn vooral trots op hun vaderschap. Jonge vaders verschillen in veel opzichten niet van 'gewone' vaders. Wat hen specifiek maakt en waardoor je ze in vergelijking toch kan beschouwen als aparte doelgroep, is dat ze de randvoorwaarden nog niet voor elkaar hebben. Jonge vaders zijn nog volop in ontwikkeling. Daarmee doelen we op hun verantwoording om te zorgen voor de financiële middelen, zich te ontwikkelen ten aanzien van opleiding en werk, een goede relatie met hun partner of ex partner te onderhouden, te zorgen voor een goede huisvesting en bovenal de juridische zaken te regelen om de relatie met hun kind veilig te stellen. Dit zorgt ervoor dat hun taak om een goede invulling aan het vaderschap te geven wordt verzwaard.

7. AANBEVELINGEN

Vanuit de conclusies doen wij aanbevelingen naar het jonge vader project naar de reguliere jeugdhulpverlening. Daarnaast pleiten wij voor een aantal vervolgonderzoeken.

7.1 AANBEVELINGEN AAN HET JONGE VADERPROJECT

Wat betreft de voorwaarden:

- Openingstijden naar 's avonds uitbreiden om de hulpverlening voor meer jonge vaders toegankelijk te maken.
- Seksespecifieke werkwijze.
- Algemene bekendheid van het Jonge vaderproject in de gemeente Hengelo realiseren en wat het project voor de jonge vaders kan betekenen. De doelgroep is moeilijk te bereiken/vinden. Hierdoor kunnen de jonge vaders zelf de weg naar het Jonge vaderproject vinden. Meer bekendheid werkt drempelverlagend.

Wat betreft het aanbod:

- Het opzetten van juridische hulpverlening aan jonge vaders (d.m.v. cursusaanbod of spreekuur)
- Een samenwerkingsverband opzetten tussen de afdeling Sociale zaken, Reguliere scholingstrajecten en ROC, om jonge vaders te ondersteunen in werk/leerprojecten.
- Uitstapjes organiseren voor de vaders met hun kinderen, ook in het weekend.
- Uitbreiding van seksespecifieke hulpverlening, (door samenwerking met Transact te Utrecht)
- Specifiek cursus aanbod creëren aan de hand van thema's. (zoals financiën, opvoeden, administratie, hulpvragen, carrière planning, seksualiteit etc.)

7.2 AANBEVELINGEN AAN DE REGULIERE (JEUGD)HULPVERLENING

- Doorverwijzing naar het Jonge Vaderproject te realiseren door voorlichting aan diverse teams binnen de (jeugd)hulpverlening.
- Inzetten van casemanagement. Eén centrale figuur die de zorg/hulp coördineert en afstemt, belangen behartigt en langdurig de jonge vader kan ondersteunen in de vaak complexe en meervoudige problematiek.
- Meer mogelijkheden voor jonge vaders om goed contact met hun kinderen te kunnen onderhouden
 - Dit kan worden bewerkstelligd door het opzetten van een laagdrempelige voorziening die kan ondersteunen bij b.v. het opstellen van omgangsregelingen.
 - Meer mogelijkheden voor jonge vaders om hun kind te ontmoeten, als de relatie met ex partner dusdanig is verstoord, waardoor het contact met het kind moeilijk uit te voeren is.

7.3 VERVOLGONDERZOEKEN

- Onderzoeken of er meerder jonge vader projecten in Nederland actief zijn.
- Onderzoek naar de snelle stijging van Antilliaanse jonge vaders.

- Een landelijk kwalitatief en kwantitatief onderzoek naar jonge vaders.
- Onderzoek naar zingevingproblematiek bij jongens.

8. NAWOORD

Tot onze vreugde kunnen wij meedelen dat ons onderzoek ertoe heeft geleid dat er een verdubbeling van het aantal jonge vaders, die nu betrokken zijn bij het net gestarte jonge vaderproject, heeft plaatsgevonden. Een groei van zes naar twaalf jonge vaders.

9. LITERATUUR

ONDERZOEKEN

Hammink, A. (2003) Projectplan jonge vaders, Jarabee Jeugdzorg in Twente.

Naber P, T. Keizer (1997) Jong moeder. Nou en?! Een onderzoek onder jonge moeders in Hengelo, stichting Alexander, Amsterdam.

Mudde S, van Rheenen. A. (2002) Donna is moeder, Een evaluatieonderzoek naar het jonge moedercentrum Donna in Hengelo, Jarabee Jeugdzorg in Twente, Hengelo.

Ouders van Nu (2004), Vaders van Nu, Enquête, The Choice marktonderzoek en advies.

Een onderzoek van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) (2003), Wie doet wat, onderzoek onder ouders over de taak- en rolverdeling in jonge gezinnen.

LITERATUUR

Dam. A (1998) De ideale vader, Speurtocht naar de essentie van het vaderschap, Utrecht Kosmos Z & K.

Rooijendijk L., Dijt A. en Wijers G. (1999), De mens in thema's, Een thematische behandeling van de menselijke levensloop, Baarn Nelissen B.V.

Verhoeven. J. (2002) Vaderschap voor beginners, Houten, van Holkema en Warendorf.

Kluun (2004), Help ik mijn vrouw zwanger gemaakt, Amsterdam, uitgeverij Podium

Oost. H. en Markenhof. A (2003), Een onderzoek voorbereiden, Baarn HB uitgevers.

Oost. H.(2002), Een onderzoek uitvoeren, Baarn HB uitgevers.

Oost. H. (2002), Een onderzoek rapporteren, Baarn HB uitgevers.

Verhoeven. W & IJsselteijn. H (1997), De kunst van het vragen stellen, Aarle-Rixtel, W.F.J Verhoeven.

Dr. Baarda. D.B & Dr.de Goede. M.P.M & Dr. Teunissen. J (2003), Kwalitatief onderzoek, Praktische handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek.

ARTIKELN

Diverse kranten- en tijdschriftartikelen

BRON INTERNET

Centraal Bureau voor de Statistiek www.cbs.nl

Postbus 51 www.postbus51.nl

Centerdata www.centerdata.nl

BIJLAGE 1

Hoe geven jonge vaders invulling aan het vaderschap en hoe zouden ze dit willen?

ALGEMEEN

1. Wat is je leeftijd?

15-20 jaar

20-25 jaar

ouder dan 25 jaar

2. Wat is je land van herkomst?

Nederlands

Anders

3. Hoeveel kinderen heb je?

1

2

Allemaal bij dezelfde moeder?

Ja

Nee,.....

4. Wat is het geslacht?

? Jongetje (1/2/3)

? Meisje (1/2/3)

5. Wat zijn de leeftijden?

0-3 jaar

3-8 jaar

8 of ouder

6. Wat is je burgerlijke staat?

Samenwonend

Alleenstaand

Getrouwd

Woont bij ouders

Anders.....

WAT BETEKENT HET VADERSCHAP VOOR DE JONGE VADER?

7. Was de zwangerschap gepland?

Ja

Nee

Nee, maar gewenst

8. Wat waren voor jou redenen om het kindje te laten komen?

.....

9. Hoe voelde jij je toen?

Trots

Blij

Schaamte

Verbazing

Boos

Anders.....

10. Wat waren de reacties uit je omgeving?

- Positief (blij/trots/.....)
- Negatief (boos/schaamte/.....)
- Anders (verbazing/bezorgd/.....)

11. Hoe betrokken was je bij de zwangerschap?

- Niet, omdat.....
- Beetje
- Veel

12. Wat deed je?

- Mee naar consultatiebureau/ echografie/ andere instellingen
- Zwangerschapsgym of dergelijke
- Spulletjes kopen
- Bijhouden veranderingen
- Anders.....

13. Wat is er veranderd sinds je vader bent, kijkend naar:

- Binnen je relatie
- Omgang en/of contact met vrienden
- Omgang en/of contact met ouders/familie
- Werk en/of opleiding
- Invulling vrije tijd

14. Voel je, je serieus genomen als vader?

- Ja
- Nee

15. Maakt het daarbij nog uit dat je jong en vader bent?

- Ja
- Nee

16. Wat betekent het vaderschap voor jou?

.....

WAT IS DE ROL VAN DE JONGE VADER ALS OPVOEDER?

17. Hoe is het contact met de moeder van je kind?

- Geen contact
- Wel contact, maar niet meer samen
- Samen

18. Hoe is het contact met je kind?

- Geen contact
- Geen contact, maar wil dit wel
- Bezoek of omgangsregeling (hoe ziet dit eruit?)
- Woon samen met mijn kind

19. Heb je zaken wettelijk vast laten leggen?

- Erkenning
- Gezag / Co-ouderschap
- Getrouwd, waardoor gedeeld gezag
- Bezoek of omgangsregeling
- Alimentatie

20. Ben je financieel verantwoordelijk?

- Ja, want.....

0 Nee, want.....

Voel je financieel verantwoordelijk?

0 Ja, want.....

0 Nee, want.....

21. Is er verschil tussen de rol van de moeder en tussen de rol van de vader?

0 Ja

0 Nee

0 Indien ja, wat zijn de verschillen?

22. Hoe is de taakverdeling m.b.t. tot de opvoeding en verzorging van het kind?

0 Deze zijn gelijkwaardig verdeeld

0 Doet deze alleen (moeder/vader)

0 Een doet meer (moeder/vader)

Hoe is deze verdeeld?

23. Ben je hier tevreden over?

0 Ja

0 Nee

0 Nee, hoe zou je dit anders willen?.....

24. Wat maakt het vaderschap voor jou positief?

.....

25. Vindt de omgeving jou een goede vader?

.....

26. Neem je dingen mee uit je eigen opvoeding? Welke dingen?

0 Ja

0 Nee

27. Wat gaat je goed af?

.....

28. Van wie heb je dat geleerd

0 Zelf

0 Ouders

0 Partner

0 Deskundigen

0 Anders

29. Zijn er nog dingen die je moeilijk vindt wat betreft verzorgen en opvoeden? Welke dingen?

0 Ja

0 Nee

WAT VOOR STEUN EN ADVIES KRIJGEN JONGE VADERS?

30. Waar kon je voor advies aankloppen?

0 Geen

0 Familie

0 Vrienden

0 Deskundigen

0 Andere jonge vaders

0 Anders.....

31. Welke vragen heb je gesteld?

.....

32. Hoe heb je dit ervaren?

- Prettig
- Ondersteunend
- Bemoeiend
- Storend
- Te veel
- Te weinig

33. Er is een jong vaderproject gestart, is dit wat voor jou?

- Ja
- Nee

34. Weet je wat je, je voor moet stellen bij een jonge vaderproject?

- Ja
- Nee

35. Wat zou het nut van een JVP kunnen zijn voor jou?

- Niets
-

HOE WILLEN JONGE VADERS ZICH ONTWIKKELEN ALS JONGE VADER?

36. Hoe ziet de ideale vader er voor jou uit?

.....

37. Hoe zie je de toekomst voor je?

- Rooskleurig
- Zo verder
- Sombor / Moeilijk
- Anders

38. Kun je, je kind geven wat je wilt? Op het gebied van:

Liefde

- Ja
- Nee

Aandacht

- Ja
- Nee

Financieel

- Ja
- Nee

Tijd

- Ja
- Nee

Ondersteuning geven / voorbeeldfunctie

- Ja
- Nee

Zo niet wat zou je dan doen?

.....

39. Waarin zou jij je nog willen ontwikkelen?

- Nergens
- Opleiding/werk
- Opvoeding/ verzorging
- Anders.....

40. Als je alles van te voren had geweten wat had je dan anders gedaan?

.....

41. Zijn wij je nog iets vergeten te vragen wat je nog wel graag kwijt wil?
Of wil je nog een laatste reactie geven?

Nee

Ja,

BIJLAGE 2

INFORMATIE POSTBUS 51

Inhoud:

1. Erkennen
2. Ouderlijk gezag
3. Co-ouderschap
4. Omgangsregeling

1. ERKENNEN

Inleiding

Als je niet getrouwd bent, ben je als biologische vader niet automatisch de officiële vader van het kind. Je zult je kind moeten erkennen. Je kind erkennen regel je bij de burgerlijke stand van de gemeente waar je woont.

WANNEER ERKENNEN?

Je kunt je kind op diverse momenten erkennen:

- Tijdens de zwangerschap. Er wordt een akte gemaakt waarin wordt erkend dat jij de vader bent; de moeder moet hier altijd bij aanwezig zijn.
- Bij de geboorteaangifte, maar let wel op, is dit jullie eerste kind, dan moet de moeder erbij aanwezig zijn. Aangezien een geboorteaangifte binnen 3 werkdagen na de geboorte moet plaatsvinden, is het vaak nogal belastend voor de moeder om dan mee te gaan naar het gemeentehuis.
- Op enig moment na de geboorte. Als je het kind niet tijdens de geboorteaangifte hebt erkend, dan kun je dit op een later tijdstip altijd nog doen. Er wordt dan een aparte akte opgesteld waarin je wordt erkend als de officiële vader van het kind. Gezien het bovenstaande is het bij een eerste kind wel zo verstandig om de erkenning in de zwangerschap te regelen.

VOORWAARDEN

Om een kind te kunnen erkennen, moet je aan de volgende voorwaarden voldoen:

- je mag niet met een andere vrouw getrouwd zijn
- je moet schriftelijke toestemming hebben van de moeder en bij het eerste kind moet de moeder bij de erkenning aanwezig zijn
- je moet minimaal 18 jaar zijn
- je moet persoonlijk naar de burgerlijke stand, dus iemand anders kan dit niet voor je regelen
- het te erkennen kind mag niet geboren zijn, terwijl de moeder met een ander gehuwd was
- zowel jij, als de moeder, moeten een geldig legitimatiebewijs kunnen overleggen bij de burgerlijke stand.

Doordat je je kind erkent, krijgt je kind erfrecht en heb je als vader het recht en de plicht om je kind te onderhouden. Met een erkenning krijg je echter niet het ouderlijk gezag en ook geen omgangsrecht in het geval jullie relatie mis zou lopen. Om ouderlijk gezag te krijgen moet je apart verzoek indienen bij de griffie van het kantongerecht.

Voor de aangifte gelden de volgende voorwaarden:

- de man die het kind erkent moet 16 jaar of ouder zijn;
- de erkenning mag geen incestueuze verhouding bevestigen;
- de moeder en/of het kind moeten vooraf schriftelijk toestemming geven.

TOESTEMMING MOEDER / KIND

De toestemming van de moeder is nodig als het kind jonger is dan 16 jaar. De toestemming van het kind is nodig als het 12 jaar of ouder is. De toestemming van zowel de moeder als het kind is nodig als het kind tussen de 12 en 16 jaar oud is. Als de moeder geen toestemming wil of kan geven, kan de rechter vervangende toestemming geven op verzoek van de man die het kind heeft verwekt. Ook als het kind toestemming weigert, kan de rechter vervangende toestemming geven. De rechter kijkt bij het nemen van de beslissing naar de belangen van alle betrokkenen.

KOSTEN

De ambtenaar van de burgerlijke stand maakt een akte van erkenning op. De procedure is gratis. Je betaalt eventueel kosten voor het afschrift van de geboorte-akte.

MAN

Door erkenning:

- wordt de man - juridisch gezien - de vader van het kind;
- wordt de man verantwoordelijk voor de verzorging en opvoeding van het kind;
- wordt de man onderhoudsplichtig totdat het kind 21 jaar wordt;
- heeft de man recht op omgang en informatie (bij beëindiging van de relatie tussen de vader en de moeder).

KIND

Door erkenning heeft het kind:

- **wettelijk erfrecht**
Kinderen zijn de wettelijke erfgenamen van hun ouders. De ouder kan ook wettelijk erfgenaam van het kind zijn, bijvoorbeeld in het geval dat het kind zelf geen nakomelingen of echtgenoot achterlaat.
- **achternaam moeder of vader**
De keuze van de achternaam vindt plaats bij de erkenning. Erkenning kan vóór of na de geboorte plaatsvinden.
- **nationaliteit van ouders**
Het wonen in Nederland geeft niet automatisch recht op het Nederlanderschap. In het geval van een Nederlandse man en een vrouw die niet de Nederlandse nationaliteit heeft, krijgt het kind automatisch de Nederlandse nationaliteit indien het kind vóór de geboorte is erkend. Is het kind ná de geboorte erkend, dan kan het de Nederlandse nationaliteit door optie verkrijgen, indien de man kan aantonen dat hij het kind gedurende drie jaar na de erkenning heeft verzorgd en opgevoed. Als het gaat om twee niet-Nederlandse ouders, dan krijgt het kind de nationaliteit van de ouders. Hebben de ouders verschillende nationaliteiten, dan hangt het van de wetgeving van die landen af of het kind de nationaliteit van de vader of die van de moeder krijgt. De ambtenaar van de burgerlijke stand is hiervan vaak op de hoogte. Je kunt je ook wenden tot de betreffende ambassades.

2. OUDERLIJK GEZAG

Ouderlijk gezag is het recht en de plicht van de ouder om een kind op te voeden en te verzorgen. Je bent ook de wettelijk vertegenwoordiger van je kind als je ouderlijk gezag hebt. Als je getrouwd bent hebben zowel de vader als moeder automatisch ouderlijk gezag, maar wanneer je niet getrouwd bent, krijgt alleen de moeder het ouderlijk gezag over het kind, ook al heb je als vader het kind erkend.

Om als ongehuwde vader het ouderlijk gezag te krijgen moet er een verzoek tot aantekening van ouderlijk gezag worden ingediend bij de griffie van het kantongerecht. Je kunt alleen ouderlijk gezag krijgen als je het kind ook hebt erkend. Als het ouderlijk gezag bij één ouder berust, dan kan er een verzoek worden ingediend bij de rechtbank om samen met een persoon die nauwe betrekking heeft met het kind het ouderlijk gezag te delen. Zo kunnen ook homoseksuele stellen het ouderlijk gezag regelen.

GEZAG ONGEHUWDE OUDERS

Ouders die niet met elkaar zijn getrouwd of een geregistreerd partnerschap zijn aangegaan, krijgen niet automatisch het gezamenlijk gezag. Zij kunnen wel gezamenlijk gezag uitoefenen, maar moeten daarvoor een verzoek indienen bij de griffie van de sector kanton van de rechtbank. Meer informatie over de voorwaarden en de aanvraag van gezamenlijk gezag door ongehuwde ouders vindt u onder de interne link.

GEZAG DOOR ÉÉN OUDER

In de volgende gevallen wordt het gezag uitgeoefend door één ouder:

- de meerderjarige moeder heeft alleen het gezag over haar kind. De vader heeft het kind wel erkend, maar de ouders hebben geen aantekening laten maken voor het uitoefenen van gezamenlijk gezag;
- de vader of moeder oefent alleen het gezag uit. Dit kan het geval zijn na een scheiding of omdat de andere ouder onbevoegd is tot gezag, niet in staat is tot gezag, onder curatele staat of overleden is.

Als jullie als ongehuwde ouders samen het gezag willen uitoefenen over jullie kind, dan moeten jullie hiervoor een verzoek indienen bij de sector kanton van de griffie van de rechtbank. Jullie moeten voor elk kind waarover jullie als ongehuwde ouders samen het gezag wilt uitoefenen een apart verzoek indienen. Aan de procedure zelf zijn geen kosten verbonden. Het aanvragen van bewijsstukken bij de gemeente brengt wel kosten met zich mee.

VOORWAARDEN

Voorwaarden hierbij zijn:

- het verzoek moet door beide ouders gezamenlijk worden gedaan (beide ouders moeten het formulier ondertekenen);
- de ouders zijn meerderjarig;
- de vader heeft het kind erkend;
- de ouders zijn niet met elkaar getrouwd en zijn ook nooit met elkaar getrouwd geweest;
- de ouders zijn geen van beide onder curatele gesteld (de griffier kijkt dit na in het Curateleregister dat bij de sector kanton van de rechtbank aanwezig is, u kunt het Curateleregister zelf raadplegen via de externe link);
- beide ouders zijn bevoegd tot het uitoefenen van gezag;
- één van de ouders moet op het moment dat het verzoek wordt gedaan alleen al het gezag hebben;
- geen van de ouders is ontheven of ontzet uit het gezag;
- de ouders hebben niet al eerder een aantekening voor hetzelfde kind laten maken in het gezagsregister.

FORMULIER EN BEWIJSSTUKKEN

Het verzoek wordt ingediend met het formulier 'Verzoek tot het gezamenlijk uitoefenen van het

gezag over een minderjarige'. Het formulier is verkrijgbaar bij de griffie van elke sector kanton van de rechtbank. Jullie kunnen het formulier ook downloaden via de externe link. Het formulier moeten jullie indienen bij de sector kanton van de rechtbank van de plaats waar het kind is geboren. Of jullie het verzoek persoonlijk moeten indienen of dat je het verzoek kunnen opsturen, hangt af van de sector kanton van de rechtbank. Jullie kunnen hierover contact opnemen met de griffie van de desbetreffende sector kanton van de rechtbank. Er is namelijk geen landelijk beleid. Bij het formulier moeten jullie de volgende bewijsstukken toevoegen:

- een origineel afschrift of uittreksel van de geboorteakte van het kind met daarop de aantekening van erkenning (mag kopie zijn, maximaal 1 maand oud);
- een kopie van een geldig identiteitsbewijs (paspoort, Nederlandse identiteitskaart of rijbewijs) van de ouders;
- een origineel uittreksel uit de gemeentelijke basisadministratie van de ouders (origineel exemplaar, maximaal 3 maanden oud).

Is het kind niet in Nederland geboren of is de geboorteplaats van het kind onbekend, dan moeten jullie een verzoek indienen bij de griffie van de sector kanton van de rechtbank in Amsterdam.

GEZAGSREGISTER

Als aan alle voorwaarden is voldaan, dan maakt de griffier een aantekening in het gezagsregister. Vanaf het moment van de aantekening in het gezagsregister zijn beide ouders gezamenlijk verantwoordelijk voor het kind.

3. CO-ouderschap

INLEIDING

Het doorlopen van het gezamenlijk ouderlijk gezag na echtscheiding betekent weliswaar dat beide ouders formeel belast zijn met de juridische verantwoordelijkheid voor hun kinderen, maar dat wil nog niet zeggen dat er ook sprake is van het feitelijk delen van de verzorging en de opvoeding. Deze feitelijke deling heet co-ouderschap. Meestal zal de tijd ongeveer gelijk verdeeld zijn. De kinderen wonen bijvoorbeeld vier dagen per week bij de vrouw en drie dagen bij de man.

Een co-ouderschapsregeling wordt veelal vastgelegd in een echtscheidings-convenant of in een co-oudercontract. Daarin kan bijvoorbeeld geregeld worden wie de kinderen op welk tijdstip heeft en wie welke kosten draagt.

Co-ouderschap is dus een vrijwillige onderlinge afspraak waar de rechter buiten blijft. Co-ouderschap kan niet worden afgedwongen.

Het co-ouderschap is geen gewone omgang. Wanneer het kind permanent bij één ouder woont en zo nu en dan de andere ouder bezoekt is er sprake van omgangsregeling. Onafhankelijk van de gezagssituatie hebben de niet-verzorgende ouder en het kind hebben recht op omgang met elkaar (art. 1: 161a BW). De ouders kunnen zelf de omgang regelen, maar indien dit niet lukt kunnen zij zich tot de rechter wenden, die een omgangsregeling kan vastleggen. Een veelvoorkomende omgangsregeling is één weekend in de veertien dagen.

Aldus kunnen vier situaties ontstaan:

1. Gezamenlijk gezag en co-ouderschap
2. Gezamenlijk gezag en omgangsregeling
3. Eenhoofdig gezag met omgangsregeling
4. Eenhoofdig gezag zonder omgangsregeling

CO-ouderschap

In het spraakgebruik worden de begrippen gezamenlijk gezag en co-ouderschap door elkaar gebruikt, ook bij de overheid (ref. 1). Maar dat is niet juist. Gezamenlijk gezag komt veel voor maar co-ouderschap zelden.

Over het algemeen wordt onder co-ouderschap verstaan dat ouders samen hun kinderen opvoeden zonder samen te wonen.

Co-ouderschap heeft geen wettelijke status. Je kunt het dus niet afdwingen via de rechter. Co-ouderschap is iets waar beide ouders voor kiezen en een invulling aan willen geven. Co-ouders hebben regelmatig overleg over de opvoeding van hun kinderen. Sommigen hebben contact via een wekelijks familie-etentje, vaak gaat het alleen telefonisch of schriftelijk, terwijl anderen overleg hebben in het bijzijn van een begeleider, zoals een maatschappelijk werker. Het belangrijkste voor co-ouderschap is dat je elkaar respecteert als ouders. Er zijn een aantal financiële en materiële zaken die geregeld moeten worden. Maar instanties raken steeds beter ingespeeld op het co-ouderschap. Co-ouderschap stelt hoge eisen aan beide ouders. Ze moeten goed met elkaar kunnen communiceren en er mag geen machtsstrijd zijn. Meestal is er al sprake van een evenwichtige taakverdeling tijdens het huwelijk.

4. OMGANGSREGELING

INLEIDING

Algemeen wordt beseft dat het belang van het kind het meest gediend is met een omgangsregeling met de andere ouder, die daaraan meestal een diepe behoefte heeft. Voor kinderen is het van belang dat zij een ongedwongen en onbevangen wijze contact met de andere ouder kunnen onderhouden.

Er zijn geen wettelijke bepalingen hoe een omgangsregeling er precies uitziet. Dat is dus iets wat ouders zelf moeten invullen. Het is belangrijk daarover goede afspraken te maken zodat iedereen weet waar hij aan toe is. Dat voorkomt onrust bij alle partijen in het bijzonder bij de kinderen. Afspraken kunnen in onderling overleg worden gemaakt of met behulp van een bemiddelaar. Het beste kunnen afspraken voor langere tijd worden vastgelegd in een omgangscontract of gedragscode.

Het is ook mogelijk om via de rechter een omgangsregeling te vragen zodat het in een beschikking wordt vastgelegd. In dat geval kun je dat het beste meteen bij de voorlopige voorzieningen vragen.

Vermijd al te ingewikkelde omgangsregelingen en houdt er rekening mee dat rechtbanken veelal verschillende standaard omgangsregelingen treffen.

Een omgangscontract of beschikking is een minimum regeling. Het is altijd mogelijk om een ruimere regeling overeen te komen. Sommige mensen vinden het prettig om de term "minimum regeling" in het omgangscontract op te nemen.

Het is voor alle partijen van belang dat afspraken over de omgangsregeling zorgvuldig worden nageleefd.

CONTACTFREQUENTIE

In het algemeen wordt uitgegaan van dat de vader of moeder recht heeft op omgang met de niet aan hem/haar toegewezen kinderen gedurende één weekeinde in de veertien dagen en de helft van de vakanties en feestdagen, soms met inbegrip van de woensdagmiddag. Het is goed om de tijdstippen van halen en brengen vast te leggen, bijvoorbeeld een weekend duurt van vrijdag 18.00 uur tot zondag 18.00 uur. Soms wordt begonnen met een lagere contactfrequentie en wordt het contact geleidelijk aan uitgebreid.